

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^e JAARGANG

WOENSDAG 11 APRIL 1934

No. 954

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissring, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennepe; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennepe; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welden; Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50, per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1,—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteckende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

INHOUD.

Blz.

LOONTOESLAGEN IN DEN LANDBOUW door Dr. Ir. B. Bölger	306
De werking en uitvoering der landbouwerismaatregelen door Ir. A. Baars	307
De Rotterdamse tramvoorstellen van Maart 1934	310
Arbeidsvermindering aan de Nederlandsche mijnen en de invoer van kolen	312
Tien jaar overheidsbemoeiing met arbeidsgeschillen door Mr. Ir. A. W. Quint	312
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De economische toestand van Sovjet-Rusland en het tweede vijfjarenplan door Prof. Dr. B. Brutzkus	314
AANTEKENINGEN:	
Enkele opmerkingen over het pacht- en hypotheekvraagstuk in den landbouw	315
Koffie-statistiek over Maart 1934	316
Raming van de met suikerbieten te beplanten oppervlakte in Europa	317
De Rotterdamse haven in 1933	317
Statistiek van de zichtbare suikervoorraden	317
INGEZONDEN STUKKEN:	
De betekenis van in- en uitvoer bij devaluatie door Th. Lighthart met Naschrift door Dr. J. G. Stridiron	317
STATISTIEKEN	319—322
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

10 APRIL 1934.

Door de in het vorig overzicht aangevoerde oorzaken bleef geld de eerste dagen vast. De voortdurende vraag naar losbare obligaties deed den koers daarvan op zulk een punt aanlanden, dat het rendement velen te laag werd. Daartegenover stond, dat de notering voor privaat-disconto geregeld aan opliep. Toen deze op 2¼ pCt. gekomen was, bleek het evenwicht gevonden te zijn en kwam er langzaam weder wat aanbod van geld. Tenslotte was het zelfs weder mogelijk op 17/8 pCt. wissels te plaatsen. Driemaands schatpapier werd op 1¼ pCt. gedaan. De conversie-leening blijft voorloopig nog als een onzekere factor voor onze geldmarkt gelden: Call is gedaan op 1½—1 pCt. Prolongatie noteerde 2—2¼—2 pCt.

* * *

Op de wisselmarkt bleef het stil; er heerschte echter een onaangename stemming. De algemeene vraag naar Ponden onderging een kleine onderbreking, doch tenslotte kreeg deze weder de overhand: 7.66—7.61—7.64. Dollars bleven nog eerder aangeboden en liepen van 1.48 op 1.47^{11/16} terug. Den \$/f koers schijnt men op ongeveer 5.17 vast te houden. Fransche Francs zijn na een kleine stijging ook weder teruggelopen: 9.76¼—9.74¼. Ponden, die in Parijs een oogenblik iets zwakker lagen, waren daar weldra weer gezocht: 78.45—78.05—78.45. Een zeer onbehagelijke stemming was er voor Marken; men maakt zich over den financiëlen toestand in Duitschland ernstig bezorgd, wat tot uitdrukking kwam in den koers, die van 58.85 op 58.52½ terugliep. Ook de verschillende soorten Sperrmarken zijn alle sterk aangeboden. Zwitsersche Francs eveneens lager 47.90—47.80; zoo ook Peseta's 20.25—20.17½. Canadeesche Dollars noteerden een fractie boven New-York.

Op de termijnmarkt is het agio voor Ponden op één en drie maanden kleiner geworden resp. 7/8 en 2½ c. Termijndollars veranderden niet.

De prijs voor gouden baren is sterk teruggelopen; zij noteerden tenslotte f 1651.50 per KG. Sovereigns doen 12.30, Eagles 2.50. Marken-bankpapier blijven nog steeds aangeboden: 57.35.

LOONTOESLAGEN IN DEN LANDBOUW.

Blijkens mededeelingen in de dagbladen zal in den landbouw een proef worden genomen met een bestrijding der werkloosheid door het verstrekken van loontoeslagen door de Overheid voor werkzaamheden, die noodzakelijk zouden moeten worden verricht, doch die achterwege blijven, omdat de werkgevers, ondanks de reeds plaats gevonden loonsverlagingen, het daarvoor benodigde loon niet kunnen betalen. De Minister van Sociale Zaken heeft zich daarvoor gewend tot de gemeentebesturen van Broek op Langendijk (tuinbouw N.-Holland), Heinkenszand (landbouw Zeeland) en het Bildt (kleistreek Friesland), die zich bereid hebben verklaard al het mogelijke voor het welslagen van deze proef te doen.

De bedoeling is nu, dat aan den werkgever een uitkeering gedaan zal worden van $\frac{1}{3}$ van het loon, dat ter plaatse voor werkzaamheden, welke in het bedrijf moeten worden verricht, wordt betaald. Deze uitkeering, die dus het karakter krijgt van een door de Overheid te verleenen toeslag op een sterk verlaagd loon, zal slechts gelden voor nieuw aan te stellen personeel, dat door de Inspectie voor de werkverschaffing steeds van geval tot geval zal moeten worden aangewezen uit de werklozen, die, ingevolge de door den Minister van Sociale Zaken aangegeven regelen voor werkverschaffing c.q. steunregeling, voor hulp van de zijde der Overheid in aanmerking komen. Met name zal er voor worden gewaakt, dat een werkgever eerst een aantal arbeiders ontslaat, om deze eenigen tijd later weer te werk te stellen en daarvoor dan op uitkeering aanspraak wil maken.

De proef zal voorloopig voor den duur van vier maanden worden genomen; men hoopt ermede te bereiken, dat arbeiders, die anders toch steunuitkeering zouden moeten hebben, thans aan het werk kunnen worden gezet, terwijl de kosten voor de Overheid in den vorm der uitkeering tenslotte geringer zijn dan het bedrag, dat anders als steun zou moeten worden gegeven.

* * *

Het principe, dat aan deze vorm van werkloosheidsbestrijding ten grondslag ligt is op het eerste gezicht zoo eenvoudig en logisch, dat velen zich ongetwijfeld zullen afvragen, waarom men er eerst thans na 4 jaar crisis een proef mee neemt. Immers zoo zal men redeneeren: het is toch veel beter, dat de werkloze, in plaats van rond te loopen, aan het werk wordt gezet, en wanneer daardoor nog steungelden worden bespaard, geeft het van twee kanten voordeel. Het feit echter, dat de Regeering blijkbaar zeer voorzichtig is dezen weg te betreden, wettigt het vermoeden, dat de zaak lang niet zoo eenvoudig is als ze lijkt.

In de eerste plaats zijn er tal van moeilijkheden bij de praktische uitvoering. De bedoeling toch is werklozen te werk te stellen. Een werkgever, die met vele opofferingen zijn arbeiders aan het werk heeft gehouden, krijgt dus geen uitkeering, terwijl zijn collega, die op ruime schaal heeft ontslagen, thans kan profiteren van de geboden gelegenheid om op goedkoopere wijze de werkzaamheden weer te laten verrichten. Welken norm moet men verder aanleggen voor de noodzakelijke werkzaamheden? Speciaal in het landbouwbedrijf worden in het voorjaar steeds een groot aantal arbeiders te werk gesteld. Moet men zonder meer voor al deze arbeiders een toeslag geven, of moet een onderscheiding worden gemaakt tusschen de werkzaamheden, die toch in elk geval zouden zijn verricht en die welke zonder de uitkeering, waarschijnlijk achterwege hadden gebleven? Het is duidelijk, dat deze onderscheiding in vele gevallen zeer moeilijk gemaakt zal kunnen worden. Bij de normale economische verhoudingen zal de eene ondernemer bij een bepaald loon nog rendabel kunnen produceren en dus arbeiders te werk stellen; een andere ondernemer zal bij dit zelfde loon geen kans daartoe zien.

Dit zal nu echter geen bezwaar meer zijn, immers de loontoeslag is er om dien anderen werkgever over het doode punt heen te helpen en zelfs zoo, dat het zeer wel mogelijk is, dat hij per slot van rekening nog goedkoopere zou produceeren dan zijn collega, die door de inrichting van zijn bedrijf of hoe dan ook, de voortbrenging op een meer economische wijze kan doen plaats vinden. Waar zal op die wijze de prikkel voor den ondernemer blijven om zijn bedrijf zoo economisch mogelijk in te richten? Zal niet elke ondernemer trachten zooveel mogelijk van den aangeboden steun te profiteren?

* * *

Er is echter nog een bezwaar van principiëelen aard, dat er toe leidt dat naar mijne meening deze wijze van werkloosheidsbestrijding zoo weinig mogelijk zal mogen worden toegepast. Zoo langzamerhand toch is wel gebleken, dat de huidige crisis niet een eenvoudige, tijdelijke malaise is, die wel spoedig weer tot het verleden zal behooren, doch dat zij veel meer het karakter heeft van een zuiveringsproces, waaraan slechts een einde kan worden gemaakt door een zoo volledig mogelijke aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden. Elke maatregel, die deze aanpassing vertraagt, zal het verdwijnen van de crisisomstandigheden eveneens vertragen. Wanneer nu een ondernemer bepaalde werkzaamheden onder de geldende omstandigheden, met name bij het geldende loonpeil niet rendabel kan doen verrichten, dan beteekent dit, dat de aanpassing bij hem nog niet in voldoende mate heeft plaats gevonden. Men, en in dit geval de Overheid, moge dan bijspringen, doch het is duidelijk, dat daardoor de aanpassing, en dus de oplossing der crisis geen stap verder wordt gebracht. De Regeering ziet dit zeer goed in, immers bij de werkverruiming door middel van het „60 millioenfonds” zal een aanzienlijk beneden het geldende loonpeil liggend loon als uitdrukkelijke voorwaarde voor de uitvoering der werken worden gesteld.¹⁾

Men kan nu beweren, dat het loonpeil in het landbouwbedrijf, waarvoor de proef wordt genomen, reeds zoo laag is, dat een verdere verlaging daarvan onmogelijk is, doch dan gaat men uit van bepaalde denkbeelden omtrent het arbeidsloon, die meer op ethische wenschen dan op economische mogelijkheden gebouwd zijn en die, gezien het karakter van de huidige crisis, op den duur wel eens tot een nog grootere verarming zouden kunnen leiden dan wij thans reeds ondergaan.

Naar mijne meening zal men dan ook bij de hierboven beschreven proefneming de uiterste voorzichtigheid moeten betrachten en er in geen geval toe mogen medewerken om economisch niet te verantwoorden verhoudingen te bestendigen. Het is zoo langzamerhand toch wel duidelijk gebleken, dat op die wijze de bestaande crisis niet kan worden overwonnen.

B. BÖLGER.

¹⁾ In „Het Volk” van 5 April wordt n.a.v. deze voorwaarde de betekenis der loonsverlaging voor de bestrijding der werkloosheid betwist o.a. omdat de werkloosheid in landen met een laag loonpeil even groot is als in landen met een hoog loonpeil. Daarbij wordt echter vergeten, dat het niet gaat om de absolute loonhoogte zonder meer. Het is heel goed mogelijk, dat, alle omstandigheden, die de kostprijzen bepalen in aanmerking genomen, een land met een hoog loonpeil geruimen tijd kan concurreren met een land met een laag loonpeil. Vóór de crisis was dit bijv. voor Nederland, Engeland en de V. S. Amerika ten opzichte van bijv. Japan grootendeels het geval. In deze crisis, met al de gewijzigde economische verhoudingen komt het er echter op aan zich daaraan aan te passen. Een land, dat zich niet aanpast, zal, onverschillig of er een hoog dan wel een laag loonpeil geldt, onverbiddeijk achteraan komen en met groote werkloosheid te kampen hebben.

DE WERKING EN UITVOERING DER LANDBOUW-CRISISMAATREGELEN.

De Minister van Economische Zaken heeft een driemaandijksch verslag aan de Staten-Generaal uitgebracht omtrent de werking en uitvoering der landbouwcrisismaatregelen. In de verwachtingen, die door dezen titel bij ons waren gewekt, zijn wij na lezing van het boekje van 150 bladzijden teleurgesteld. Wij hadden meer en andere gegevens omtrent de uitvoering en werking verwacht dan hier worden geboden. Met zekere verbazing hebben wij ons afgevraagd, of het noodig was een dergelijk verslag aan de Staten-Generaal uit te brengen. Weten de leden der beide Kamers dan niet aan welke maatregelen zij hun goedkeuring hebben gehecht? Is het noodig, om de beweegredenen voor de diverse wetten en besluiten, die toch in de Memorie van Toelichting en van Antwoord bij de verschillende wetsontwerpen in den breede zijn uiteengezet, en waarover de mondelinge discussies in de Kamers hebben geloopt, in dit driemaandijksche verslag te herhalen?

In de inleiding deelt de Minister mede, dat dit verslag, het eerste allesomvattende, wat uitvoerig is geworden, en doet hij de toezegging, dat volgende driemaandijksche overzichten zich slechts tot het afgesloten kwartaal zullen beperken en daardoor wellicht beknopter kunnen worden. Wij hopen echter, dat de *inhoud* daarbij ook vollediger zal zijn, tenminste wat de zoo belangrijke feiten omtrent uitvoering en werking der maatregelen betreft.

Wij zullen ons in deze bespreking tot die werking en uitoefening beperken. Een discussie over de grondbeginselen der landbouwcrisiswetgeving en de onmiddellijke aanleiding van de verschillende maatregelen afzonderlijk heeft reeds in de Kamers en in de pers plaats gevonden en is hier dus niet op haar plaats, temeer niet, omdat wij thans voor de vraag staan, hoe de praktijk van deze maatregelen zich ontwikkelt.

Er zijn enkele onderwerpen, die voor de beoordeeling van de uitwerking der crisismaatregelen op het geheele economisch leven van ons land van het grootste belang zijn, doch die in het rapport slechts terloops worden aangeroerd. Wij zullen deze hier trachten te belichten.

Positie van den handel.

Tengevolge van de crisismaatregelen zijn verschillende groepen in hun economische activiteit, soms zelfs in hun broodwinning, belemmerd. Wij behoeven slechts te verwijzen naar de voortdurende actie der varkenshandelaars, wier taak voor een deel door de Varkenscentrale is overgenomen, om duidelijk te maken, dat er inderdaad zulke groepen bestaan. Nu blijkt uit het verslag, dat sommige van die groepen een schadeloosstelling van regeeringswege ontvangen wegens het feit, dat zij door de crisismaatregelen niet meer in staat zijn op de vroegere wijze hun zaken voort te zetten.

Dit is b.v. het geval met de meelimporteurs. Deze kunnen bijna geen meel meer invoeren, omdat slechts meel mag worden gebruikt, dat voor 35 pCt. uit binnenlandsch graan is vermalen. Volgens blz. 10 van het verslag ontvingen *en ontvangen* de betrokkenen een schadeloosstelling. Deze uitgaven worden gedekt door een heffing op ingevoerd tarwemeel voor de fabricage van biscuits, vermicelli, e.a. artikelen, voor welke producten buitenlandsch onvermengd meel bestaat noodzakelijk is. Door de heffing wordt dit buitenlandsche meel even duur gemaakt als het Vitameel en de opbrengst ervan wordt onder de vroegere meelimporteurs verdeeld. Op blz. 27 wordt medegegeeld, dat varkensexporteurs, die door den gecentraliseerden export van de Varkenscentrale gedeeltelijk uitgeschakeld zijn, eenige schadeloosstelling ontvangen.

Wij vragen ons af, hoe groot die uitkeeringen zijn en gedurende welke periode zij worden toegekend. Zeer terecht stelt de regeering zich bij uitkeeringen

aan werkloze arbeiders op het standpunt, dat die uitkeering niet zoo hoog mag zijn en zoo lang mag duren, dat de prikkel om zich in te spannen opnieuw, desnoods ander, werk te vinden zou verslappen. Het komt ons voor, dat iets dergelijks in niet mindere mate voor handelaars geldt. De meelimporteurs hebben nu bijna drie jaar tijd gehad om naar ander emplooi om te zien; de varkenshandelaars kunnen toch trachten zich op den handel in andere dierlijke producten toe te leggen. Bestaat er geen gevaar, dat dergelijke uitkeeringen, waarvan de hoogte in het regeeringsverslag *niet wordt bekend gemaakt*, het karakter van een soort pensioen gaan aannemen, en iederen prikkel voor de betrokkenen om hun activiteit op ander terrein te gaan ontplooiën, wegnemen?

Daarnaast bestaat het bureaucratische gevaar van het scheppen van een „precedent”. Wanneer andere groepen door crisismaatregelen worden geschaad, zullen zij trachten, op dezelfde gronden voor schadeloosstellingen in aanmerking te komen.

Zoo ziet men, dat de maatregelen, op het gebied van den landbouw ingevoerd, consequenties hebben, die tot ver in andere deelen van het economisch leven van ons land reiken. Wat de regeering de landbouwers tracht te geven, een gegarandeerd minimuminkomen, dat verlangen ook anderen, hetzij met behulp van ondersteuning, hetzij door invoering van een gilde-achtige organisatie van hun bedrijf met uitsluiting van „indringers”. Zeer gevaarlijk lijkt ons deze soort organisatie op het terrein van den export, waar zij ook reeds begint door te dringen. Wij hebben hierbij het oog, behalve op den uitvoer van varkensvleesch, ook op dien van groenten en fruit, welke uitvoer thans uitsluitend via de betrokken regeeringscentrale mag plaats vinden. Deze maatregel is afgekondigd na de samenstelling van het hier besproken verslag, zoodat men daarin op blz. 65 nog alleen de mededeeling vindt, dat een doeltreffende controle op den handel in en de verwerking van die producten in voorbereiding is.

Wij vinden dit vooral voor den export zóo schadelijk, dat wij het ergste voor de toekomst vreezen, wanneer het initiatief, het zoeken naar afzetgebied, hier ook maar eenigszins wordt belemmerd of tegenwerkt. Wij achten het behoud van onzen export van nog grooter belang dan de agrarische questie en zijn van meening, dat, indien de Landbouw slechts gesteund kan worden met maatregelen, die de levende kracht van onzen export ondermijnen, de landbouwsteun aan het economisch leven van ons land den doodsteek dreigt toe te brengen.

Men kan van de regeering, die zelf de bewuste maatregelen heeft getroffen, niet anders verwachten dan dat zij met het resultaat in groote lijnen tevreden is. Het verslag ademt naar ons gevoel echter te veel den geest van: Kijk eens, wat wij allemaal hebben gepresteerd! Niet, dat wij de arbeidsprestatie, die eruit spreekt, willen kleineren of voorbijzien, maar het gaat om het resultaat van dezen arbeid in vergelijking met den omvang der problemen, waarvoor men getracht heeft een oplossing te vinden. In dit opzicht gelooven wij, dat meer bescheidenheid en zelfcritiek bij de regeering geen overdaad zou zijn.

Het moge waar zijn, dat de steun genietenden in vele opzichten tevreden zijn gesteld, gelijk op verschillende plaatsen in het verslag met nadruk naar voren wordt gebracht, wij begrijpen niet, wat zulks nu eigenlijk in een regeeringsoverzicht heeft te beteekenen. Wij zouden gaarne gegevens hebben gehad over omvang en beteekenis van den steun in verschillende bedrijven, maar daaromtrent blijven alle mededeelingen achterwege.

Tarwesteun.

Het geeft in dit verband te denken, dat geen enkele verklaring wordt gegeven voor het feit, dat de tarwerichtprijs eerst op f 12,50, vervolgens op f 12,— en thans op f 11,— per 100 KG. is vastgesteld. (De

laatste verlaging staat nog niet in het driemaandelijkse verslag vermeld). Hoe moet men dan een regeeringsmededeeling beschouwen op blz. 10, dat de landbouwers „in den allermoeilijksten tijd in de tarwe een gewas (hebben) gehad, dat hen *zonder al te groote verliezen* door de moeilijkheden heen bracht?” Waarom heeft men den richtprijs van f 12,50 tot f 11,— verlaagd, wanneer het eerste bedrag nog exploitatieverlies opleverde, dat alleen niet „al te groot” was?

Varkenssteun.

Wat de resultaten van de Crisis-Varkenswet betreft geven wij toe, dat organisatie hier noodig was en is met het oog op de vrijwillige contingentering van den bacon-invoer in Engeland. Bij een dergelijke regeling kan men de activiteit van individuele exporteurs niet onbelemmerd laten bestaan; ook in Denemarken geschiedt zulks niet. Maar de vraag, of het zeer verregaande ingrijpen in ons land in de varkenshouderij door dit alles gerechtvaardigd is geworden, laat men geheel buiten beschouwing. De feiten toonen die noodzakelijkheid geenszins aan. Volgens de tabel op blz. 22 zijn de prijzen voor Hollandsche bacon in Engeland in 1933 ca. 25—30 pCt. hooger geweest dan in 1932. Daar de bereidingskosten onveranderd zijn gebleven volgt hieruit, dat de varkensprijzen op een vrije markt met veel meer dan dit percentage zouden zijn omhoog gegaan. De varkenscentrale heeft zijn inkoopsprijzen in den loop van dit tijdperk echter slechts met 20 pCt. verhoogd. Zonder diep ingrijpen in de varkenshouderij, wanneer men slechts de exporteurs tot samenwerking had gebracht met het oog op de beperking van den export naar Engeland, zouden vermoedelijk de varkensprijzen op de vrije markt in de tweede helft van 1933 en thans dezelfde hoogte hebben als nu de richtprijzen van de Varkenscentrale.

En wat de teeltbeperking betreft, blijkt uit de mededeelingen op blz. 23 duidelijk genoeg, dat men in dit opzicht in het begin te ver was gegaan, waardoor de biggenprijzen zoozeer omhoog liepen, dat onduiking van de crisis-varkenswet niet meer te voorkomen viel. Men heeft dan ook het aantal oormerken voor 1934 op 210.000 per maand gesteld, tegen 200.000 in de periode April-December 1933.

Op blz. 19 wordt verklaard, dat in Augustus en September (1933) de N. Varkenscentrale het doel bereikt had „vraag en aanbod in evenwicht te brengen bij een prijsniveau, dat in overeenstemming was met de werkelijke voederkosten”. Op blz. 28, aan het einde van het overzicht der Crisis-Varkenswet, wordt echter medegedeeld, dat de noodzakelijkheid van steeds verdergaande beperking, met het oog op den vermindere export, de noodzakelijkheid schept om de varkenshouderij te beperken „tot die bedrijven, waarvan zij een noodzakelijk onderdeel vormt”. Het gezochte evenwicht is dus blijkbaar nog niet gevonden. Ook op de vrije markt zou er wel een periode van een paar maanden zijn aangebroken, dat vraag en aanbod met elkaar in evenwicht waren. Is er echter reden om te verzekeren, gelijk de regeering op blz. 23 doet, dat het probleem om de bekende varkenscyclus uit te schakelen, is opgelost? Bewijzen voor die stelling vindt men in de cijfers en gegevens niet.

Zuivel en rundvee.

De wijze van voorstelling, die de Zuivelcentrale van haar werk geeft, kan niet door den beugel. Op blz. 43 en 44 komen een drietal tabellen omtrent boterproductie, margarineproductie benevens export voor. De tabel op blz. 43 bevat de gegevens tot en met einde 1932, die op blz. 44 tot en met 1933. Heeft men de gegevens omtrent het boter- en margarineverbruik in 1933 niet? Wel zeker, zij staan onder de tabel op blz. 43 vermeld, maar niet er in. De reden hiervan is zeer eenvoudig. In het verhaal onder de tabel staat, dat er in 1933 in ons land 60 miljoen kilo boter is verbruikt en 57,9 miljoen kilo margarine. Waarom dat dan niet ingevuld? Samen is

het 117,9 miljoen kilo, niet slecht in vergelijking met de 120 miljoen van 1932. Dit durfde men echter niet aan; men laat deze optelling aan den belangstellenden lezer over om zelf niet de verantwoordelijkheid te dragen. Want op blz. 45 vindt men, weggestopt in een nootje, waarover de meesten zullen heenlezen, de mededeeling, dat in die 57,9 miljoen kilo margarine 15½ miljoen KG. boter verwerkt zijn, die reeds in de consumptie van 60 miljoen over 1933 zijn medegedeld. Wij zijn daarom zoo vrij de tabel op blz. 43 met de elegant verspreide cijfers aan te vullen en het resultaat mede te deelen, dat onder aan de kolom had behooren te staan.

Verbruik in mill. KG.	Margarine	Boter	Boter en margarine
1932	55,0	65,0	120,0
1933	57,9	47,0	105,9

Hierbij is margarine genoemd wat als zoodanig wordt verkocht, dus het mengsel van boter en margarine; boter slechts datgene, dat als boter wordt verkocht.

De crisis-zuivelcentrale heeft dus bereikt, dat, ter compensatie van de sterk ingekrompen uitvoermogelijkheid van boter, ook het binnenlandsche verbruik sterk is *gedaald*. Zelfs met de menging in de margarine bedraagt het boterverbruik ruim 62 miljoen KG. tegen 71 miljoen KG. in 1932. Men speelt het echter klaar aan de hand van de hoeveelheid van 62 miljoen KG. vergelijkingen met vroeger te maken, toen boter boter was en hetgeen in de margarine werd bijgemengd onder de miljoen KG. bleef, (zie de jaaroverzichten der margarineproductie van het Centraal Bureau voor de Statistiek), en wijst op de pessimisten, die bij invoering van de Crisis Zuivelwet een vermindering van het boterverbruik voorspelden. Dat echter de vermindering van het boterverbruik geen groter afmetingen heeft kunnen aannemen ligt hierin, dat de margarineproductie voor binnenlandsch verbruik op ruim 1000 KG. per week is gecontingenteerd. Dit heeft de Crisis-Zuivel-Centrale moeten doen, omdat anders de vermindering van het boterverbruik nog veel groter zou zijn geweest.

Over de verdere uitvoering der wet wordt luchtig heengelopen. Dat men een oogenblik het mengpercentage in de margarine tot 40 meende te moeten opvoeren en zich toen blijkt vergist te hebben, wordt met den mantel der liefde bedekt. Het resultaat van het geheele beleid is geweest de noodzakelijkheid van afslachting van 210.000 stuks melkgevend en drachtige koeien. Dat ons land daarbij de Belgische boeren van een deel van hun ondeugdelijk vee tegen fantastische prijzen heeft bevrijd, gaat men met stilzwijgen voorbij. Intusschen blijft het volkomen onduidelijk, hoe dit alles tot beperking van de melkproductie zal moeten leiden, want de Rundvee-centrale zal al zijn best doen om de melkproductie per koe te helpen opvoeren. Op blz. 54 wordt het bovendien „vanzelfsprekend” genoemd, dat „bij vrijwillige levering de veehouder het eerst het minst producerend vee opruimt”. De geheele maatregel komt dus neer op een cadeau aan de binnen- en buitenlandse veehouders voor ondeugdelijke dieren, die ter verwerking in blik worden aangeboden. Wij kunnen naar de circulaire van de Crisis-Rundvee-Centrale zelf verwijzen, na de samenstelling van dit verslag gepubliceerd, waarin gedreigd werd met krasse maatregelen, wanneer men voortging koeien te leveren met opgepompte uiers en dergelijke met „schoonheidsmiddelen” bewerkte dieren. De invloed der veevernietiging op de toekomstige melkproductie zal uiterst klein blijken te zijn.

„De aflevering van vleesch in blik is bevredigend te noemen”, aldus het verslag op blz. 59, midden tusschen de cijfers in. Het hangt er maar van af, wat men bevredigend noemt. Er waren tot eind Januari 70.790 runderen tot vleesch in blik verwerkt, dus een derde van het totaal, dat voor dit doel is voorbestemd. Zij hebben opgeleverd 13,1 miljoen blikken.

De voorraad bedroeg op 27 Januari 9,2 miljoen, er zijn dus vanaf 15 October 1933, of in 3½ maand tijd, rond 4 miljoen blikken verkocht. De 210.000 runderen zullen opleveren rond 39 miljoen blikken. Gaat de levering dus in hetzelfde tempo door — men hoort verluiden, dat de verbruiker reeds beu wordt van dit vleesch in blik — dan zal het ca. $10 \times 3\frac{1}{2}$ maanden of 3 jaar duren, alvorens de blikken uitverkocht zijn. Wij weten niet, hoeveel van dien voorraad in de destructors terecht zal komen.

Zooals men het surplus aan boter heeft trachten weg te werken door *verlaging* van de binnenlandsche boterconsumptie, zoo weet men van den grooten veestapel niet anders af te komen dan door maatregelen, die het verbruik van rundvleesch doen *afnemen*. Ten gevolge van de verdrievoudiging van den accijns op rundvleesch, zal het verbruik daarvan met ca. 8 pCt. achteruitgaan, aldus wordt op blz. 60 laconiek medegedeeld.

Daarmede vervalt echter de geheele basis van de berekening, waarop de vermindering van den rundveestapel is gebaseerd. In bijlage I wordt op blz. 133 medegedeeld, dat in 1934 in totaal 940.000 kalveren „zullen verdwijnen”. Dat is een beetje te zelfverzekerd verklaard, er had moeten staan „zullen dienen te verdwijnen, indien deze berekening wil kloppen”. Bij deze 940.000 kalveren zullen er dan nog 410.000 runderen moeten verdwijnen, door slachting, ziekte of export, en op die wijze blijft de veestapel op peil. Prachtig, maar 940.000 en 410.000 is tezamen 1.350.000 oude en jonge runderen, terwijl de totale vermindering in 1931 en 1932 respectievelijk 1.030.000 en 1.170.000 stuks bedroeg en alleen in het topjaar 1929, bij hoge prijzen van varkensvleesch, het aantal van 1.4 miljoen werd overschreden. Wanneer echter de binnenlandsche consumptie 8 pCt. zal verminderen, hoe speelt men het dan klaar die hoeveelheid te doen verdwijnen anders dan in destructors? Staat ons misschien een „nuchtere kalveren regeling” te wachten zooals wij de biggenregeling der varkenscentrale hebben gehad?

Van alle crisismaatregelen is zonder twijfel de melk- en rundveeregeling de grootste mislukking. Gaat men zoo door als tot nu toe, dan zal men erin slagen de gezonde basis van het belangrijkste Nederlandsche Landbouwbedrijf danig te verzwakken.

Aardappelen en tuinbouw.

Bij de aardappelenregelingen vinden wij de fraaie constructie, dat de verbouwers maar drie kwart van den richtprijs uitbetaald krijgen. De rest wordt tot het eind van het jaar bewaard en uitgekeerd als vergoeding voor de overgebleven aardappelen teneinde ook daarbij den richtprijs zooveel mogelijk te benaderen. Men rekent er dus blijkbaar op, dat meer dan ¼ van den oogst overblijft. Wat moet daarmee gebeuren? Geen antwoord. De „bona-fide” aardappelhandel zal in de toekomst tegen te groote concurrentie door nieuwkomers worden berekend. Niet ieder zal in het vervolg als aardappelhandelaar worden erkend.

Wat den tuinbouw betreft wordt slechts over de noodzakelijkheid van teeltbeperking gesproken, die inmiddels in een teeltbeperkingsbeschikking is afgekondigd. Door die beperking hoopt de regeering, dat de prijzen op den duur loonend zullen worden en verderen steun overbodig zullen maken, vooral als de export iets mocht verbeteren. Waarop die hoop gegrond is wordt niet medegedeeld.

Overige maatregelen.

De eierenteelt moet eveneens sterk worden ingekrompen, waarbij controle noodig blijkt over broedmachines, die niet meer dan een bepaald aantal malen kuikens zullen mogen broeden. Geen wonder, dat daarbij een leger van controleurs noodig zal zijn.

Bij het hoofdstuk haring stuiten wij op de moeilijkheid, dat deze crisisvisch zoo ondeugend was om

zich in het Engelsche Kanaal in het najaar van 1933 in groote hoeveelheid en goede kwaliteit te laten vangen. Nu had de regeering eenmaal een prijs voor haring vastgesteld, die natuurlijk hoog was, en dat zou misloopen als er te veel haring aankwam. Dies werd eerst de aanvoer van pekelen en steurharing verboden, en toen de visschers zoo snugger bleken om de haring versch aan te voeren en ze hier in het land te gaan pekelen, volgde een verbod van invoer van versche haring. De maatregel in het belang der visscherij liep dus uit op een vischverbod en vergrootte werkloosheid gedurende een paar maanden, daar alle haringvangst nu begin December stopgezet werd en anders tot eind Januari had kunnen doorgaan (blz. 114).

Ten aanzien van het crediet aan bloemkweekers te Aalsmeer wordt op blz. 90 medegedeeld: „Van deze bedrijven zullen er, ondanks het crediet, toch weer een aantal in financiële moeilijkheden komen; enkele zijn thans reeds zoover.” Op blz. 64 vindt men plotseling de naïeve opmerking met betrekking tot den tuinbouw: „Het dekken van de verliezen door het systeem van toeslag, hoewel noodzakelijk om de overgangperiode te overbruggen, dient door andere maatregelen te worden aangevuld.”

Alsof tarwesteun, zuivelsteun, varkenssteun, bietensteun en welke steun dan ook iets anders is dan dekking van verliezen door toeslag!

Samenvatting.

Het was niet mogelijk in het bestek van dit artikel alle maatregelen, in het verslag behandeld, te memoreeren. Wij hebben slechts een greep uit het materiaal gedaan; de voorbeelden zijn nog door vele andere aan te vullen. Wij hopen te hebben aangetoond, dat de crisismaatregelen tot een beperking van den Landbouw over nagenoeg de geheele lijn trachten te leiden, — of men daarin slaagt is een andere vraag — zonder dat wordt aangegeven, wat dan moet geschieden met het overschot aan grond, aan arbeidskracht en aan inventaris. Het geheele systeem, voor zoover er dan systeem in valt te bespeuren, is statisch, is doordrongen van de gedachte uit het gildetijdperk, dat de productie jaar na jaar denzelfden omvang moet hebben. Wil men in den tegenwoordigen tijd van snellen groei en verandering, van een in hooge mate dynamische economie, deze gedachte met regeeringsgeweld doorzetten, dan moet dit op een mislukking uitloopen, al ontkennen wij de mogelijkheid niet, dat men het economisch leven in dien tusschentijd daardoor een geduchten knauw kan geven.

In de maatregelen ontbreekt iedere poging om de economische wetten van vrije prijsvorming, welke men terzijde stelt, te vervangen door iets anders, dat tenminste eenigszins een soortgelijke selecteerende werking heeft als het stelsel, waaronder wij tot voor kort leefden. De mogelijkheden van groei, aanpassing en verbetering van het bedrijf, om daardoor de mogelijkheden te boven te komen, worden misschien niet geheel en al weggenomen, dan toch in hooge mate beknot, de prikkel om het bedrijf op peil te houden wordt sterk verzwakt.

En dit alles is, volgens de regeering, noodig, omdat het prijsniveau bij export dermate is gedaald, en dientengevolge ook het binnenlandsche prijspeil, dat algemeen met groot verlies in den Landbouw werd gewerkt. Men heeft „experimenten” op monetair gebied afgewezen. Men heeft zich ook langen tijd verzet tegen aanpassing der handelspolitiek aan de methoden, die door andere landen worden gevolgd, teneinde onzen uitvoer op peil te houden. In dit opzicht is de regeering tenslotte over stag gegaan, maar wat „monetaire experimenten” betreft, blijft men onwrikbaar. Om die te vermijden is men echter met experimenten op economisch gebied bezig, waarvan het einde niet is te overzien, en waarvan de gevolgen voor het geheele bedrijfsleven van ons land de ergste vrees dreigen te overtreffen.

A. B.

DE ROTTERDAMSCH E TRAMVOORSTELLEN VAN MAART 1934.

Men schrijft ons:

Het trambedrijf te Rotterdam is steeds een bron van veel zorgen voor de gemeente geweest. Toen in 1927 de gemeentelijke exploitatie begon, zat men met een vrijwel verouderd wagenpark en met een net, dat voor Rotterdam totaal onvoldoende was. In 1928 verscheen het groote plan, dat beoogde de stad een behoorlijk lijnennet en een aan de eischen des tijds beantwoordend tram- en autobusmaterieel te verschaffen. De uitvoering van het grootste deel van dat plan (het z.g. plan B) is in den loop van 1930 gereed gekomen.

Het jaar daarop begon de malaise zich te doen gevoelen en de stad geraakte steeds meer in de moeilijkheden. Het trambedrijf, dat opgezet was voor een vervoer van 90 à 100 miljoen reizigers per jaar (in 1930 werden inderdaad *bijna 93 miljoen passagiers* vervoerd), zag reeds in 1931 zijn aantal passagiers dalen, en deze daling zette zich in de volgende jaren in steeds heviger mate voort. Het is duidelijk, dat het werk, dat in 1930 gereed gekomen was, weer voor een deel afgebroken moest worden. In den loop van 1932 werden reeds enkele onrendabele lijnen opgeheven, doch dit beteekende geen merkbare bezuiniging. Het was noodzakelijk met een algemeen plan tot reorganisatie van het net te komen, en de eerste poging hiertoe was het voorstel van B. en W. van 13 September 1932 (Verz. Gedr. Stukken 1932, No. 254), dat opheffing of samenvoeging van verschillende lijnen beoogde. Dit voorstel is door den Gemeenteraad aangehouden, ten eerste omdat er ten aanzien van de voorgestelde lijnen te veel gegronde bezwaren bestonden, ten tweede omdat er geen tariefswijziging werd voorgesteld, waardoor aan de nadeelen van de netswijziging eenigszins zou worden tegemoetgekomen. B. en W. werden in de gelegenheid gesteld om met betrekking tot het tarief met nieuwe voorstellen te komen.

Sedert deze raadsbeslissing is er niets anders gebeurd dan de opheffing van de lijnen 7 en N, de doortrekking van lijn 8 naar het Station Maas en de inkorting van de lijnen 5 en A. Het eenige resultaat van deze maatregelen is geweest ongerief voor het publiek en vermoedelijk weinig bezuiniging: dit vermoeden wordt versterkt door het feit, dat thans voorgesteld wordt het eindpunt van lijn 8 weer terug te brengen van het Station Maas naar het Beursplein, waardoor het doorvoeren van al het zware materieel van deze lijn naar de Oosterkade niet meer noodig zal zijn. Wat lijn 5 betreft valt het onmiddellijk op, dat deze lijn in het Westen belangrijk slechter bezet is dan vroeger.

Na September 1932 zal er tusschen B. en W. en den Directeur der R.E.T. waarschijnlijk heel wat onderhandeld zijn. De buitenwereld vernam van deze lijdensgeschiedenis slechts, dat in het najaar van 1933 een deskundige werd aangewezen om een gedetailleerd rapport betreffende den bedrijfstoestand der R.E.T. te maken en eventueel middelen in overweging te geven ter verbetering, echter zonder de arbeidsvoorwaarden aan te tasten.

Intusschen is het vervoer blijven dalen: werden in 1931 nog 86 miljoen reizigers vervoerd, in 1932 was dit getal 73 miljoen en in 1933 ongeveer 64 miljoen. En steeds ontbrak de kans om door een wijziging van het net radicale bezuinigingen aan te brengen, althans het College zweeg. Het is duidelijk, dat de Directeur den toestand nog zooveel mogelijk trachtte te redden door verlaging der frequentie en vermindering van het aantal bijwagens. Wel werd een groot aantal overcomplete beambten op wachtgeld gesteld, doch de hieruit verkregen bezuinigingen zijn pas op den langen duur merkbaar. De frequentie-vermindering tot het uiterste, zoals thans in Rotterdam is toegepast, is echter een gevaarlijke, hoewel door de

omstandigheden geboden, bezuiniging, die vele passagiers van de tram vervreemdt en het vervoermiddel in ieder geval impopulair maakt. Een lage frequentie is, vooral in een stad als Rotterdam, waar vertragingen op vele lijnen als gevolg van openstaande bruggen, druk verkeer en slechte verkeersregeling onvermijdelijk zijn, voor het bedrijf funest en verdriift het grootste deel der korte-afstand-passagiers.

Als deskundige werd gekozen de oud-directeur der I.T.M., de heer A. W. E. Weyerman, die op 17 Januari 1934 zijn rapport indiende. Dit rapport wordt, evenals het advies, dat daaromtrent door den Directeur der R.E.T. is uitgebracht, voor het publiek angstvallig geheim gehouden („publicatie is te duur”, zeggen B. en W.) en men verneemt er niet meer uit dan de sobere passages in het voorstel aan den Gemeenteraad (voorstel van 23 Maart 1934, Verz. Gedr. Stukken 1934, No. 59).

Uit dit alles blijkt duidelijk, dat het gemeentebestuur het den Directeur der R.E.T. niet toevertrouwt maatregelen ter bezuiniging te nemen of voor te stellen, en dat het zichzelf wantrouwt, zoodat het de hulp inroept van een niet-Rotterdammer, hetgeen den belastingbetalers te staan komt op het ronde bedrag van f 6500,— (zie het Rotterdamsch Nieuwsblad van 4 April 1934).

Wanneer men nu beziet wat B. en W. van het rapport-Weyerman meenen te kunnen publiceren, dan doet zich in de eerste plaats de vraag voor aan den lezer: hoe durft een niet-Rotterdammer, die de stad, haar locale eigenaardigheden en de typische mentaliteit van haar bevolking niet kent, zich het recht aan te matigen om te oordeelen over het lijnennet en om te adviseeren tot opheffing van lijnen, die de Directeur der R.E.T. wenscht te behouden? Slechts iemand, die lang in Rotterdam gewoond heeft en die zich door Rotterdammers laat voorlichten, mag, mits met de grootst mogelijke voorzichtigheid, over het net een oordeel uitspreken en de frequentie der lijnen bepalen of wijzigen. Gelukkig zijn B. en W., wat dit punt betreft, geheel met het advies van den Directeur der R.E.T. meegegaan. Het voorgestelde net beteekent een flinke inkrimping, die natuurlijk voor het publiek bezwaren zal meebrengen; men zal dit echter moeten aanvaarden, omdat handhaving van het bestaande lijnenstelsel een onredelijke eisch is, nu het vervoer sedert de instelling van dat stelsel met meer dan 30 pCt. gedaald is.

Wat de interne reorganisatie van het bedrijf aangaat, dit gedeelte uit het rapport-Weyerman zal aan de buitenwereld wel nooit volledig bekend worden. Wanneer echter waar is wat booze tongen beweren, nl. dat de deskundige nooit op het kantoor der R.E.T. en nooit in de remises en werkplaatsen een onderzoek in loco heeft ingesteld, zullen de voorstellen te dezen aanzien nauwelijks op een goed gefundeerde meening kunnen berusten.

Het belangrijkste deel uit de rapporten van den heer Weyerman en van den heer Nieuwenhuis en uit het voorstel van B. en W. is wel dat, hetwelk handelt over de tarieven; het is belangrijk zoowel voor het bedrijf als voor het publiek en het is van ver strekkende beteekenis.

De heer Weyerman adviseert tot *verhooging* van den enkelen ritprijs tot 12½ cent, tot invoering van 10- en 5-rittenkaarten voor resp. f 1.— en 50 cent, overstapjes van 15 cent op de doorgeknipte lijnen, een vastrecht tarief, en dagkaarten voor 75 cent. In groote trekken is dit dus de copie van het Haagsche tarief, met o.a. één door niets gemotiveerde afwijking: het vastrecht, dat in den Haag f 3.— kost, moet in Rotterdam f 4.— kosten. Dit alles bevat een aanmerkelijke tariefsverhooging, waardoor de rapporteur der R.E.T. niet minder dan de som van f 530.000 in het laadje meent te kunnen brengen. Hoe hij aan dit bedrag komt, is nergens vermeld.

De Directeur der R.E.T. stelt voor *verlaging* van den prijs der 12-rittenkaarten van f 1.10 tot f 1.—;

invoering van een algemeen overstapkaartje met geldigheidsduur van 1 uur voor 15 cent; invoering van 3-rittenkaartjes met geldigheidsduur van 2 uur voor 20 cent; verlaging van de abonnementstarieven. De heer Nieuwenhuis blijkt dus een voorstander te zijn van een kleine tariefsverlaging door middel van overstapkaartjes. Deze maatregel vormt derhalve een tegemoetkoming aan de bezwaren van de netswijziging (vooral voor de bewoners van den Linker Maasoever) en toont tevens aan, dat hier de wil bestaat om met den tijd mee te gaan. In een tijd van sterk verminderde koopkracht moeten de tarieven daaraan worden aangepast. En dit klemt te meer, daar Rotterdam een stad is met een overwegende arbeidersbevolking, die meer dan in de andere Nederlandsche steden door de crisis getroffen is. Bovendien getuigt het van een juist inzicht om niet over te gaan tot een verlaging van het grondtarief, aangezien dit een gevaarlijk experiment is. Meer vervoer is er in ieder geval mee te krijgen (men zie de R.E.T.-bussen te Schiedam, die na de tariefsverlaging in October 1933 een belangrijk grooter aantal passagiers zijn gaan vervoeren), maar of dit zal opwegen tegen de verminderde opbrengst per reiziger is twijfelachtig. Zou na eenige maanden blijken, dat het vervoer door de invoering van het overstaptarief zoo was toegenomen, dat de ontvangsten er beter of althans niet minder door geworden zijn, dan kan altijd nog een verlaging van het grondtarief in overweging genomen worden.

Men zou nu verwachten, dat B. en W., die Rotterdam toch waarschijnlijk door en door kennen, van de tariefvoorstellen van den heer Weyerman niets moeten hebben. Immers, de bevolking is voor een groot deel werkloos en zij, die nog werk hebben, zien hun inkomsten steeds meer dalen en bezuinigen op alle mogelijke manieren; de fietsen zijn ongekend goedkoop en nemen in aantal enorm toe (sinds 1932 zijn er 24.000 rijwielen bijgekomen); de goedkope taxi ontwikkelt zich steeds meer; de tram heeft hier geenszins een monopolie, doch wordt op alle denkbare wijzen beconcurrerd: door particuliere autobuslijnen, door snorders, door garagehouders, die met oude en volkomen wrakke autobussen arbeiders vervoeren (aan de Heyplaat kan men dit vervoer dagelijks gadeslaan), enz. enz.; de tram is hier impopulair door de te lage frequentie op sommige lijnen. Iemand, die gezond verstand heeft, zou alles in het werk stellen om de tram tegemoet te komen en zou hiertoe de medewerking verlangen van alle instanties (Gedeputeerde Staten, besturen van omliggende gemeenten, verkeerspolitie, enz.). Men zou trachten door lagere tarieven in de eerste plaats fietsen, taxi's en particuliere autobussen te beconcurreren, en in de tweede plaats de bezwaren van de netswijziging te verzachten; kortom, men zou de menschen weer leeren met de tram te rijden.

Doch wat gebeurt er? Burgemeester en Wethouders van Rotterdam gaan mee met de tariefsverhoging, ondanks het tegenadvies van den Directeur der R.E.T. en ondanks het algemeene verzet onder alle lagen der bevolking. Dat hierdoor de concurrerende autobuslijnen naar Schiedam en Hillegersberg sterker komen te staan dan ooit, wordt vergeten: zelfs de heer Weyerman adviseert om „de uit een concurrentie-oogpunt geschapen tarieven op de intercommunale lijnen” (bedoeld wordt het gewone tarief!) te handhaven¹⁾, doch hiervan is in het voorstel van B. en W. niets te vinden. Vergeten wordt, dat hierdoor het rijwielen- en taxiverkeer nog meer zullen toenemen, waardoor onmogelijke verkeers toestanden zullen ontstaan, die weer in de toekomst groote kosten voor verkeersverbeteringen en waarschijnlijk beper-

¹⁾ Een rit in de stad moet dus volgens den heer Weyerman duurder zijn dan een rit naar een randgemeente. Een beter middel om de alreeds verontrustende trek uit de stad naar buiten te bevorderen is wel nauwelijks denkbaar. Zou de heer Weyerman dit voor den Haag ook durven voorstellen?

kende bepalingen noodig zullen maken. Vergeten wordt, dat het tramvervoer nog meer zal gaan dalen, waardoor het bedrijf nog meer zal moeten worden ingekrompen en nog meer personen ontslagen zullen moeten worden. Vergeten wordt, dat de tram nog meer in discrediet zal geraken; dat de populariteit niet of slechts op den langen duur met zeer groote offers terug te winnen zal zijn; dat er zelfs een groote kans is, dat binnen afzienbaren tijd het bedrijf opgeheven zal moeten worden, zoodat weer met vergunningen gewerkt zal moeten worden, waardoor er een chaos zal gaan heerschen, zooals nog vrijwel nergens is vertoond. Er is waarlijk weer een zwarte bladzijde aan het geschiedboek der stad toegevoegd, een bladzijde, die als het ware het supplement vormt van die van 15 October 1927 (begin der overheids-exploitatie van de tram) en die geen kwaad figuur maakt tusschen die, waarop de woorden „Ford” en „kali” geschreven staan.

Het is mogelijk, dat verlaging van het tarief het nadeelig saldo zal vergrooten; het omgekeerde is echter evenzeer mogelijk en zelfs waarschijnlijker, al zullen eventueele goede resultaten niet onmiddellijk merkbaar zijn. Bovendien zou er altijd een proef genomen kunnen worden met tariefsverlaging, zooals de Directeur der R.E.T. voorstelt, mits voorafgegaan door een uitgebreide gedocumenteerde reclame-campagne. „Verhoging van het tarief kan het passagiersvervoer doen terugloopen zonder de inkomsten te doen dalen”, oordeelen B. en W. Het staat er zoo eenvoudig, maar tevens zoo bekrompen, zonder eenige gedachte aan den zekeren teruggang van het vervoer en zonder gedachte aan de belangen van het publiek, waar men tenslotte van afhankelijk is.

Het vervoer, dat zich thans nog steeds in dalende lijn beweegt, zal nog sterker gaan dalen, waardoor de inkomsten nog meer zullen verminderen, ondanks het verhoogde tarief. De Rotterdammer laat zich nu eenmaal niet dwingen; dit is bewezen door de prijsverhoging der 12-rittenkaarten in October 1931, waardoor de omzet van deze kaarten met 40 pCt. daalde: men vond f 1.— gemakkelijk, f 1.10 wenschte men niet te betalen en dus neemt men ze niet meer. Door de nog steeds verder gaande daling van het vervoer wordt aangetoond, dat de tarieven, die naar het oordeel van B. en W. laag te noemen zijn, nog te hoog zijn, al zijn er natuurlijk nog vele andere oorzaken voor den teruggang aan te wijzen.

Men gaat het net inkrimpen, wat helaas noodig is, maar men gaat tevens het tarief verhoogen. Weliswaar worden voor verschillende directe verbindingen, die vervallen, overstapkaartjes voorgesteld, doch maakt men hierdoor de zaak goed? In 1932 werden de voorstellen aangehouden, omdat er bezwaar tegen gemaakt werd, dat geen tariefswijziging werd voorgesteld om tegemoet te komen aan de nadeelen van de inkrimping van het net; nu bestaan deze bezwaren blijkbaar niet meer, want men stelt precies het tegenovergestelde voor. Waarlijk, het is een droevige inconsequentie!

Er komt in het voorstel tenslotte nog een passage voor, die de aandacht verdient. Men stelt nl. den eisch, dat frequentieverlaging niet dan in uiterste noodzaak toegepast wordt, en dat in het algemeen de frequentie verhoogd wordt. Het gevolg van de tariefsverhoging, zoo deze aangenomen zou worden, zal echter zijn, dat het verminderde vervoer eerder verlaging der frequentie noodig zal maken, zoodat er op dit punt geen verbetering verwacht behoeft te worden en dat de klachten zullen voortduren. Het is mischien daarom, dat B. en W. over het groote vraagstuk der frequentie een volkomen stilzwijgen bewaren en geen enkele toezegging doen.

Laten wij hopen, dat de gemeenteraad deze zou belangrijke voorstellen vooral nuchter en van den practischen kant zal bezien, want één ding is zeker: tariefsverhoging beteekent den nekslag voor het Rotterdamsche trambedrijf.

ARBEIDSVERMINDERING AAN DE NEDERLANDSCHE MIJNEN EN DE INVOER VAN KOLEN.

Onze medewerker voor kolen schrijft ons:

De dagbladen hebben het bericht gebracht, dat het Kamerlid de heer Hermans de Ministers van Waterstaat en van Economische Zaken eenige vragen gesteld heeft met betrekking tot opnieuw aan mijnwerkers in het Nederlandsche kolengebied gegeven ontslag. De interpellant is van meening, dat men maar den invoer van buitenlandsche kolen wat te beperken heeft om die ontslagen mijnwerkers weer aan den gang te krijgen.

De man in de straat, die geacht mag worden buiten alle kolenpolitiek te staan, vindt die vragen al lang goed. Ze hebben immers tot doel nog wat méér nationalisme in onze oeconomie te brengen, nóg meer alles wat van buiten komt te weren. Of daardoor de consument een hooger prijs te betalen krijgt, onderzoekt hij niet. Indien het laatste hem aangetoond wordt, is hij nóg niet overtuigd van het verkeerde. Immers: het komt van eigen bodem en daarmee basta.

Hoe dient een onbevooroordeeld lezer tegenover deze vragen te staan en wat is er waars aan de beweringen des heeren Hermans, die toch als volksvertegenwoordiger op de hoogte dient te zijn?

In de eerste plaats zij er op gewezen, dat de arbeidsvermindering waarover geklaagd wordt, juist gezegd: het kleiner worden van het aantal aan de Nederlandsche mijnen tewerkgestelden, niet ontstaan is door een lagere productie van = geringere vraag naar Nederlandsche kolen. De cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn er om het te bewijzen:

	Totale productie:	Aantal arbeiders		
		bovengr.	ondergr.	
1931	12.901.000 t.	11.180	27.007	} Gem. den 1sten van elke maand.
1932	12.756.000 „	11.194	25.436	
1933	12.574.000 „	10.855	23.503	
Jan. '34	1.070.000 „	10.736	22.190	

Op basis van de Januari 1934-cijfers zou de totale 1934-productie bedragen 12.840.000 ton, dus nog meer dan over 1933! Toch zien we, dat het aantal tewerkgestelden vrij aanzienlijk is achteruitgegaan. Zeggen deze cijfers onzen volksvertegenwoordiger niets? Moet het ook hem niet duidelijk voor oogen staan, dat daling van het arbeidersgetal *niet* een gevolg is van teruglopenden afzet en *niet* een gevolg is van overmatigen aanvoer van buitenlandsche kolen? Moet het hem niet duidelijk worden, dat zelfs de overal bij gehaalde „tijdsomstandigheden” alias „crisis” niets te maken hebben met het geval?

Alle ingewijden weten, dat er een andere oorzaak is voor het hand over hand toenemen van de vermindering van werkgelegenheid voor arbeiders aan de Nederlandsche mijnen. Het is de streng doorgevoerde mechaniseering van de werkzaamheden, die de hoofdoorzaak is. In Zuid-Limburgsche kringen, ook die van de arbeiders, bestaat daarover geen twijfel. Men weet daar, dat de outillage zóó up to date en geperfectioneerd is, dat te wachten staat, dat — zelfs bij gelijkblijvende productie — de ontslaggeving nog niet aan haar einde is.

Waarom dan alweer de invoer van buiten er bij gehaald?

De heer Hermans vergeet in de tweede plaats, dat er aan het vraagstuk van al of niet invoer van het buitenland nóg iets vastzit, nl. een consumentenbelang. Voor de verbruikers van kolen toch is het zeker niet onverschillig of het correctief van buitenland-schen aanvoer wordt aangehouden of losgelaten. De Nederlandsche mijnen zijn er niet alleen voor het arbeidersbelang. Het product moet op economischen grondslag voor de verbruikers, óók voor die binnen de landspalen, verkrijgbaar zijn. Alléén door import van andere kolen wordt den verbruiker een mogelijkheid gegeven de prijsstelling door de Nederlandsche mijnen binnen redelijke perken te doen houden. Dit gedeelte van het met zijn vragen verbonden landsbe-

lang over het hoofd gezien te hebben, is o.i. een omis-sie, die den vrager, gezien diens positie, moet worden aangerekend en waarop, derhalve, dient te worden gewezen.

TIEN JAAR OVERHEIDSBEMOEIING MET ARBEIDSGESCHILLEN.

Het zal dezer dagen 10 jaar geleden zijn, dat de wet van 4 Mei 1923, Staatsblad 182, kortweg Arbeidsgeschillenwet 1923 genoemd, in werking is getreden.⁴⁾ De bewindsman, wiens handtekening onder deze wet staat, zal zeker, indien hij zijn gedachten laat gaan over de vele wetten, welke in zijn langdurige ambtsperiode tot stand kwamen, niet in de laatste plaats zijn Arbeidsgeschillenwet als een der meest geslaagde beschouwen. Inderdaad, er is wel geen sociale wet, waarvan gaandeweg het geheele bedrijfsleven, werkgevers en werknemers, in die mate de onmisbaarheid is gaan gevoelen als hier het geval is.

Dat blijkt het duidelijkste hieruit, dat meer en meer het initiatief tot de interventie uitgaat van partijen zelf, en niet meer van het secretariaat der Rijksbemiddelaars, hetwelk hetzij van den burgemeester der betrokken gemeente, hetzij uit de pers van dreigende geschillen kennis pleegt te nemen. Het symptoom, dat de betrokkenen zelf om tusschenkomst vragen, is wel een duidelijke aanwijzing dat het instituut der Rijksbemiddelaars zich in den lande ingeburgerd heeft. En dit behoeft allerminst te verwonderen, want ieder die onderhandelingen over loonen en arbeidsvoorwaarden van nabij heeft meege-maakt, weet maar al te goed, dat juist als de standpunten zich beginnen toe te spitsen en zich in het verschieft reeds een machtsstrijd gaat afteekenen, het optreden van een strikt onpartijdigen derde in staat kan zijn om de onderhandelingen over het doode punt heen te helpen en zodoende conflicten met hun ernstige morele en financiële gevolgen te voorkomen.

Een typisch geval, waar dit wel zeer duidelijk naar voren kwam, maakte schrijver dezes enkele jaren geleden mede ter zake van een dreigende staking in het typografisch bedrijf, inclusief de courantendrukkerijen. In dit overigens zoo „door-georganiseerde” bedrijf bleek wegens een geëischte loonsverhoging het verschil der standpunten van beide partijen onoverbrugbaar. Na langdurige onderhandelingen was men op het doode punt gekomen en stond een conflict op het punt van uitbreken. Toen heeft één conferentie onder leiding van den Rijksbemiddelaar volstaan om de moeilijkheden uit den weg te ruimen en de rust in dit bedrijf weer door een C.A.O. van drie jaar te waarborgen.

Het verschijnsel van het meer en meer „inburgeren” der Arbeidsgeschillenwet wordt nog onderstreept door de opvallend ruime toepassing in de laatste jaren van een bijzondere bepaling der wet, nl. het op verzoek van partijen deze bijstaan bij het treffen van (meestal collectieve) overeenkomsten (art. 51). Deze vorm bedoelt gevallen, waar nog geen conflict of dreigend conflict aanwezig is, doch waarbij partijen, juist om deze te vermijden, den Rijksbemiddelaar in den arm nemen om hen bij te staan.

⁴⁾ Bij Koninklijk Besluit van 7 April 1924 S. 174 werd het tijdstip van inwerkingtreding der wet bepaald op 16 April 1924.

Naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van het Instituut van Rijksbemiddelaars is dezer dagen een brochure verschenen van de hand van Prof. Mr. A. C. Josephus Jitta: „Tien jaren practijk van de Rijksbemiddelaars”. Prof. Josephus Jitta, wijst in deze brochure, evenals de heer Quint in dit artikel, op de gunstige resultaten van dit instituut.

In de tien jaren, dat de Arbeidsgeschillenwet 1923 golden heeft, hebben de Rijksbemiddelaars kennis genomen van ruim duizend arbeidsgeschillen. Het duizendste dossier werd 12 Februari 1934 in gebruik genomen. Voor verdere bijzonderheden verwijzen wij naar deze vlot geschreven brochure. (Red.).

Vóór de Arbeidsgeschillenwet bestond, traden als bemiddelaar veelal particulieren op of autoriteiten, als de burgemeester, de kantonrechter, de directeur-generaal van den Arbeid, e.d. Weliswaar bestonden formeel als bemiddelingsorganen nog de Kamer van Arbeid, doch deze waren in de praktijk vrijwel op een mislukking uitgelopen en misten gaandevog het noodige gezag, terwijl bovendien in vele bedrijven geen Kamer bestond. Vandaar dat incidenteel zeer verschillende personen bij arbeidsgeschillen hun tusschenkomst verleenden. Het was o.a. een gevolg van de ernstige staking in de Rotterdamsche havens, in het jaar 1920, dat de Regeering meende niet langer te kunnen stilzitten en een wettelijke regeling aangaande officiële bemiddelingsorganen te moeten voorbereiden. Het resultaat was de Arbeidsgeschillenwet, welker 10-jarig jubileum wij in dit artikel memoreeren.

De vraag, die men ongetwijfeld zal moeten stellen komt naar mijn meening hierop neer: Heeft de wet aan de verwachtingen beantwoord? Heeft zij met name ons bedrijfsleven in belangrijke mate bevrijd van den last der stakingen en uitsluitingen? Ik mag er wel aan herinneren, dat 10 jaar geleden lang niet allen in den lande van het nut dezer wet overtuigd waren. Het was wel verre van dien. Met name in de kringen der werkgevers was men allerminst op dit nieuwe product van het jonge Ministerie van Arbeid gesteld. En ook in de Staten-Generaal vond deze stemming haar weerslag, zoodat Minister Aalberse een harden strijd heeft moeten voeren om het wetsontwerp in veiligen haven te brengen. Vooral de Eerste Kamer leek aanvankelijk weinig geneigd om haar goedkeuring te verleenen. Tenslotte was daar de stemmenverhouding 22 voor en 11 tegen. En nu is het merkwaardig, dat de bezwaren zich voornamelijk concentreerden op een onderdeel der wettelijke regeling, hetwelk in de praktijk nog nimmer toepassing heeft gevonden en bovendien eenigszins naast het eigenlijke onderwerp van de wet staat. Wij doelen op het enquête-recht, dat art. 45 aan den Minister verleent voor conflicten, waarbij meer dan 300 man betrokken zijn en waarin de tusschenkomst van den Rijksbemiddelaar geen resultaat heeft opgeleverd. Slechts in één geval is hiervan sprake geweest, toen nl. de toenmalige Rijksbemiddelaar Van IJsselsteyn begin 1932 aan den Minister voorstelde om een enquête in te stellen terzake van het groote conflict in de Twentsche textielindustrie. Minister Verschuur is hier echter niet op in willen gaan.

Van zeer vooraanstaande werkgeverszijde werd in 1922 betoogd, dat het wetsontwerp berustte op een stelsel „waarvan de ondeugdelijkheid en de staatsgevaarlijke strekking zich reeds manifesteerde”, dat het „de overwinning was van gedachten, die den grondslag van ons economisch leven aantasten”. Wel een bewijs, dat men de bezwaren van die zijde niet licht telde. In de Kamer werd in het bijzonder van liberale zijde de vrees geuit voor „ambtenaren-aanwas”, kostbare uitvoering der wet, enz.

Van sociaal-democratische zijde was men vooral bevreesd voor aantasting van de autonomie van partijen bij de loononderhandelingen. Vandaar ook de schrapping van de aanvankelijke bepaling, dat de Rijksbemiddelaar het geschil „in der minne tracht te regelen”, waarvan men als consequentie vreesde, dat de Rijksbemiddelaar steeds bepaalde voorstellen zou doen en daardoor de vakverenigingen zou belemmeren in hun stakingsvrijheid.

Hoe geheel anders dan de tegenstanders vreesden is de praktijk geweest, waarop wij thans na 10 jaar mogen terugzien, een praktijk waarover de hierboven geciteerde werkgeversstem zich onlangs bepaalde tot de constatering, dat „de resultaten over het algemeen gunstig worden geoordeeld”. Voor wij op de eigenlijke resultaten iets dieper ingaan zij allereerst het een en ander vermeld over de kosten. Deze bedragen voor de geheele uitvoering der wet, dus zoo-

wel Rijksbemiddelaars als het hun toegevoegde secretariaat, rond f 14.000 per jaar. Hier staat tegenover dat één staking van eenigen omvang al spoedig werkgevers en werknemers op tonnen komt te staan; zoo heeft b.v. het groote textielconflict in Twenthe, dat van October 1931—April 1932 duurde, verscheidene millioenen aan stakingsuitkeering gekost, de staking in het IJmuidensche visscherijbedrijf pl.m. f 1 millioen, ongeacht de ingrijpende schade, die aan het reederijbedrijf werd toegebracht. Men kan dan ook wel stellen, dat er vrijwel geen sociale wet bestaat met een zoo hoog „rendement” als de Arbeidsgeschillenwet. De euvelen van „ambtenarij” doen zich bij haar uitvoering niet voor.

Wij komen nu tot de resultaten der wet. Vermeld werd reeds, dat er geen staking of dreigende staking, waarbij meer dan 50 arbeiders betrokken zijn, aan de aandacht van het Rijksbemiddelingsapparaat ontsnapt.⁴⁾ De 110 à 120 geschillen, waarvan de Rijksbemiddelaars per jaar kennis nemen (een merkwaardig constant aantal) omvatten dus vrijwel alles wat zich aan strijd van eenigen omvang op het terrein van den arbeid voordoet. Als wij nu het door de Rijksbemiddelaars bereikte nader willen toetsen, moet allereerst worden opgemerkt, dat het in 50 à 60 pCt. der gevallen niet tot een conferentie komt, zoodat de tusschenkomst zich bepaalt tot telefonisch en schriftelijk contact van het secretariaat met partijen. Dat vindt meestal daarin zijn oorzaak, dat partijen nog voldoende onderling met elkaar voeling houden en dus het intermediair van een bemiddelaar voorbarig zou zijn. Toch kan ook in die gevallen het voorloopig optreden van de bemiddelingsinstantie van nut zijn en meermalen het elkaar vinden van partijen bevorderen.

De eigenlijke werkzaamheden van de Rijksbemiddelaars vangen echter eerst aan, als het tot mondelinge besprekingen komt. Als regel geschiedt dit als het conflict nog dreigend is, d.w.z. dat staking of uitsluiting nog niet ingegaan zijn. Mocht dit laatste onverhoopt wel het geval zijn, dan is uiteraard het verzoenen van de strijdende partijen veel moeilijker. Ook hier geldt, dat voorkomen beter is dan genezen. Gelukt het den Rijksbemiddelaar een dreigend geschil te voorkomen, dan boekt hij een volledig succes. Evenzoo indien hij een staking of uitsluiting weet te beëindigen. In de meeste gevallen gaat dit laatste echter niet direct. Dan kunnen een reeks van conferenties noodzakelijk zijn, die uiteraard in de sfeer van den strijd een moeizamen loop hebben. Maar indien het dan na verloop van tijd gelukt den strijd eerder te beëindigen dan zonder bemiddeling het geval geweest zou zijn — één der Rijksbemiddelaars pleegt als gevlengeld woord den strijdenden partijen voor te houden, dat aan iedere staking een einde komt — dan kan toch minstens van een gedeeltelijk succes gesproken worden. Men komt aldus tot het resultaat, dat in ongeveer de helft der gevallen, waarin de Rijksbemiddelaars daadwerkelijk optreden, zij een succes geboekt hebben. Prof. Mr. Josephus Jitta, één der Rijksbemiddelaars, noemt dit, m.i. terecht, een zeer bevredigend resultaat.⁵⁾ Het spreekt vanzelf, dat een en ander moeilijk in geldelijke bedragen is uit te drukken, doch dat het bedrijfsleven hier de groote voordeelen van ondervindt, kan b.v. gedemonstreerd worden aan de funeste gevolgen van een langdurige staking, waarbij de bemiddelingspogingen van den Rijksbemiddelaar vergeefsch gebleven zijn. Men denke om een der sterkste voorbeelden te noemen aan het visscherijbedrijf te IJmuiden, dat van de staking in 1933 vrijwel den nekslag kreeg, aan het langdurige conflict 1931/'32 in de stroocartonindustrie, waar de economische positie der betrokken fabrikanten ern-

⁴⁾ Indien een staking van kleiner omvang toch van voldoende betekenis is, kan de Minister den Rijksbemiddelaar krachtens art. 7 sub e machtigen zijn tusschenkomst te verleenen.

⁵⁾ „Tien jaren praktijk van de Rijksbemiddelaars”, blz. 65.

stig verzwakt werd, om nog te zwijgen van de ellende, die Twenthe heeft ondervonden van het groote textielconflict.

Een gelukkig verschijnsel is, dat bij onoverbrugbare verschillen partijen meer en meer geneigd blijken om zich aan arbitrage te onderwerpen, onder stimulans van de Rijksbemiddelaars. Wij noemen uit de laatste jaren o.m. de arbitrage ter zake van het groote conflict in de sigarenindustrie (1930), het optreden der arbitrage-commissie Suyling naar aanleiding van het Extra Rood Contract in de steenindustrie (1931), de omvangrijke arbitrage in het Groningsche en Drentsche landbouwbedrijf (1933), en vele andere gevallen. Arbitrage of bindend advies is in de eerste drie jaren, dat de wet gold, vier keer toegepast, in de laatste drie jaar *vijftien* keer.

Concludeerend meen ik de hierboven gestelde vraag of de wet het bedrijfsleven in belangrijke mate ten goede is gekomen, volmondig bevestigend te mogen beantwoorden. In de zware crisisjaren van tegenwoordig komt daar nog bij, dat, nu de bestrijding der werkloosheid een der centrale problemen van onze gemeenschap is geworden, niets mag worden gelaten om de vrijwillige werkonderbreking, waarop tenslotte staking en uitsluiting neerkomen, met alle middelen te bestrijden. Zoo kunnen de Rijksbemiddelaars er belangrijk toe bijdragen om het aanpassingsproces, dat ons loonniveau op het oogenblik doormaakt, langs lijnen van geleidelijkheid te doen verlopen.

Mr. Ir. A. W. QUINT.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN SOVJET-RUSLAND EN HET TWEDE VIJFJARENPLAN.

Prof. Dr. B. Brutzkus te Berlijn schrijft ons:

Het eerste vijfjarenplan, waarvan de duur verkort is, werd op 31 Dec. 1932 beëindigd. Nadien zou het tweede vijfjarenplan in werking treden. Zijn richtlijnen werden reeds in Januari 1932 gepubliceerd en in den loop van dat jaar op talrijke conferenties behandeld. Het in werking treden daarvan werd echter uitgesteld. „Ik wil het land niet meer geeselen, niet meer aanzetten”, op deze wijze verklaarde Stalin in zijn rede van 7 Januari 1933 het uitstel van het tweede vijfjarenplan.

Indien het eerste vijfjarenplan echter zoo geslaagd was, als de communistische leiders het willen doen voorkomen, dan zou deze terughouding geen zin hebben, want volgens het plan zou het reële inkomen per hoofd der bevolking, dat voor consumptie te harer vrije beschikking staat, met twee derden stijgen. De bevolking zou zich feitelijk na de verwezenlijking van het vijfjarenplan voortreffelijk moeten voelen en gaarne met een tweede vijfjarenplan genoegen willen nemen, dat haar nog grooieren rijkdom belooft.

Dat het tweede vijfjarenplan moest worden uitgesteld, was een gevolg van het feit, dat het eerste vijfjarenplan niet werd verwezenlijkt. Juister gezegd; het werd verwezenlijkt, doch zeer eenzijdig, in zoverre het de ontwikkeling van een nieuwe „zwarte” industrie bevorderde. Dienovereenkomstig was de toename van de productie van bepaalde voortbrengselen van de „zwarte” industrie zeer aanzienlijk; bij steenkolen met 79 pCt., bij naphta met 91 pCt., bij ruwrijzer met 88 pCt., bij zaaghout met 111 pCt. Wanneer de productieprogramma's in deze bedrijfstakken (met uitzondering van de naphta-industrie) ook hier lang niet werden verwezenlijkt, en de kwaliteit van de producten bovendien sterk is achteruitgegaan, dan is toch de snelle uitbreiding van het productievolumen van de „zwarte” industrie een ongewoon verschijnsel in de economische geschiedenis. Dit resultaat ging echter niet gepaard met de uitbreiding, doch met den achteruitgang van al die bedrijfstakken, welke de consumptie van de bevolking rechtstreeks dienen. De textielindustrie stagneerde geheel en al; de uitbreiding van de schoenen- en de kleedingindus-

trie ging ten koste van het gelijktijdig te gronde richte van de particuliere kleinindustrie. Bij den groei van de stedelijke bevolking met 40 pCt. onder het vijfjarenplan, ten koste van de plattelandsbevolking en bij de grootere behoefte van de eerste aan industriële producten, moest de schaarschte daarvan zich zeer scherp doen gevoelen. Wat den grooten Russischen landbouw betreft, deze was gedwongen dergelijke offers voor de industrialisatie van het land in den vorm van enorme belastingen te brengen, waardoor deze te gronde werd gericht.

In het begin van 1933 verkeerde het land in een kritieken toestand. Sedert den winter van 1932 leed het onder een zwaren hongersnood en de oogst van 1932 was zoo gering, dat een verbetering van de voedselvoorziening voor het nieuwe jaar 1933 niet mocht worden verwacht. De boeren waren ontmoedigd; en de collectieve bedrijven verkeerden in een chaotischen toestand. De moeilijke voedselvoorziening werkte ongunstig op de prestaties van de industriële arbeiders. Hoewel juist in 1932 veel nieuwe groote industriële bedrijven in bedrijf zouden worden gesteld, was er in dat jaar geen directe toename van de industriële productie te boeken. Dit waren de feitelijke oorzaken, welke de Sovjetregering hebben genoopt het tweede vijfjarenplan uit te stellen.

In vergelijking met den geschetsten toestand heeft in de laatste maanden een zekere ontspanning plaats gevonden; dienovereenkomstig werden alle mededeelingen op de XVIIe bijeenkomst van de partij, welke in Januari en Februari is gehouden, in een verheven stemming verstrekt, terwijl zij als verregaande verheerlijkingen van de roode dictatuur van Stalin klonken.

Wat is de oorzaak van deze ontspanning? De communisten verzekeren, dat Sovjet-Rusland thans reeds van een landbouwstaat in een industrieland is veranderd. En toch blijkt steeds weder, dat de oogstresultaten voor den economischen toestand van Sovjet-Rusland beslissend zijn. De graanoogst is in het afgelopen jaar goed geweest. Het gunstige resultaat in den Landbouw, dat van invloed zal zijn op andere gebieden, willen de communisten aan de handige politiek van hun leider toeschrijven.

Is deze opvatting juist? Het is bekend, dat de weersgesteldheden het vorige jaar gunstig waren. Voldoende regen verzekert in de Russische steppen, waar de akkers niet bemest worden, steeds een goeden oogst. Dat de Landbouw na de gedwongen collectivisatie zich nog steeds in een catastrophalen toestand bevindt, kunnen wij afleiden uit de gegevens, die Stalin in zijn rede op den Partijdag over den toestand van de veeteelt heeft medegedeeld. Deze cijfers laten wij hieronder volgen:

	1929	1932	1933	1933 in procenten van 1929
	in millioenen stuks			
Paarden	34.0	19.6	16.6	48.8
Rundvee	68.1	40.7	38.6	56.7
Schape	147.2	52.1	50.6	34.4
Varkens	20.9	11.6	12.2	58.6

Sedert de gedwongen collectivisatie van de boerenhoven is dus het aantal paarden met de helft, het aantal runderen bijna met de helft, het aantal schape met $\frac{2}{3}$ en het aantal varkens met $\frac{1}{2}$ gedaald. En de daling duurt nog steeds voort.

Het is dus duidelijk, dat de akkers thans in Rusland onvoldoende worden bemest. Worden zij misschien goed bewerkt?

De Sovjetregering vestigt er de aandacht op, dat zij den Landbouw een zeer groot aantal tractoren heeft verstrekt. De 204.000 tractoren, welke het vorige jaar in den landbouw werden gebruikt, konden echter in het gunstigste geval 4 millioen paarden vervangen. Indien wij de tractoren mederekenen, dan blijkt de trekkracht in den Russischen landbouw toch ruim een derde kleiner te zijn dan vóór de collectivisatie. Het is dus vanzelfsprekend, dat een ieder, die den Russischen landbouw gadeslaat, van een verwaar-

loosden en verwilderden toestand van de Russische akkers melding maakt.

De goede graanoogst van 1933 is dus slechts een gelukkig toeval. En inderdaad, de oogsten per oppervlakte-eenheid van de intensieve cultures, de suikerbieten, de katoen, het vlas, enz., welke een goede bebouwing van de akkers en een goede verzorging vereischen, bleven ook in het afgelopen jaar zeer laag. De mechanisatie van de bebouwing dezer cultures oefende op de oogsten geen invloed uit.

De goede graanoogst van 1933 zou zich echter toch tot het uitgangspunt van het algemeen herstel van den Russischen landbouw kunnen ontwikkelen, wanneer de Sovjetregering een overeenkomstige economische politiek zou voeren. Thans maakte de communistische partij echter van de momenteele verlichting van den toestand gebruik, om het verleden jaar uitgestelde vijfjarenprogramma aan de orde te stellen.

Dit plan is weder buitengewoon overdreven opgezet. „De Unie van de Socialistische Sovjetrepublieken zal zich na de tweede vijfjarenperiode”, lezen wij in de resolutie van den Partijdag, „ontwikkelen tot een technisch-economisch onafhankelijk land en tot het meest vooraanstaande land van Europa”. Men wil voorts de industrie van productiemiddelen enorm uitbreiden. Het tempo van ontwikkeling blijkt uit de volgende cijfers:

	1932	1937	1937 in %
	Productie	Plan	van 1932
Steenkolen Millioen ton	63,4	152,5	237
Naphta „ „	22,1	46,8	210
Ruwijzer „ „	6,2	16	260
Walsijzer „ „	4,2	13	303
Koper Duizend „	46,7	155	232
Machinebouw Milliard Roeb.	9,3	19,5	207

De omvang van de verschillende takken van de „zware” industrie zal in vijf jaren met het dubbele tot drievoudige toenemen. Inzonderheid wil men de „zware” industrie in het Oosten (het vereenigde Magnitogorsk—Kusnetz) op groote schaal ontwikkelen, hetgeen wegens de groote afstanden een buitengewoon moeilijke taak beteekent. De in de eerste vijfjarenperiode absoluut verwaarloosde uitbreiding van de overige industrie wil men thans in een nog iets sneller tempo dan de uitbreiding der zware industrie bevorderen en haar ook naar het Oosten verplaatsen. Van de 15 nieuwe katoenfabrieken zullen er 10 in Turkestan, Siberië, Trans-Kaukasië, in de buurt van de aanwezige grondstoffen, worden opgericht. In West-Siberië zal ook een groote nieuwe suikerindustrie worden voltooid; van de plannen in het transportwezen zijn de beide volgende van beteekenis. Men wil Moskou door middel van een breed kanaal met een lengte van 120 KM. met den Wolga verbinden en zoo doende het spoorwegnet ten dienste van de hoofdstad ontlasten.

Verder is men van plan niet ver van Stalingrad (Zarizyn) den Wolga met den Don door een kanaal te verbinden om op deze wijze voor het hout van de onmetelijke Noord-Oostelijke wouden den weg naar de landen aan de Middellandsche Zee ontsluiten.

In de eerste vijfjarenperiode werden 50,5 milliard Roebels in bouwwerken geïnvesteerd; in de tweede vijfjarenperiode wil men hiervoor een bedrag van 133,4 milliard Roebels (evenwel in iets meer gedeprimeerd geld) beschikbaar stellen. En toch belooft ook het nieuwe plan tegelijkertijd een groote stijging van den levensstandaard der volksmassa's.

Hierbij dient te worden vermeld, dat men ditmaal geen uitvoerige motiveering voor het tweede vijfjarenplan heeft gegeven, zooals in vier omvangrijke deelen voor het eerste vijfjarenplan is geschied. Door het ontbreken van een stabiele valuta was het bedrijfsleven zoo onoverzichtelijk, dat het opstellen van een uitvoerig gemotiveerd plan onmogelijk geworden is.

Wat zijn de vooruitzichten van dit tweede groote vijfjarenplan? Zonder meer is het duidelijk, dat het in wezen evenmin te vervullen is als het eerste. Der-

gelijke enorme investeringen zijn niet te vereenigen met de gelijktijdige opvoering van den levensstandaard der volksmassa. En toch moet men ook dit plan ernstig opvatten. Men moet er steeds rekening mede houden, dat de Sovjetregering, die over alle hulpmiddelen van het groote land beschikt, een almachtige regeering is. Ook zij kan geen wonderen verrichten, maar zij is in staat de doeleinden, die haar het naast aan het hart liggen, te volbrengen, doordat zij de volksmassa tot de grootste offers kan dwingen. Aldus was het onder het eerste vijfjarenplan en zoo zal het waarschijnlijk ook onder het tweede vijfjarenplan worden, indien zich in deze periode geen politieke stoornissen voordoen.

Ook in het tweede vijfjarenplan worden eenige doeleinden gesteld, die de communistische regeering het naast aan het hart liggen. In de eerste plaats de voltooiing van de groote „zware” industrie in het Oosten. Om overwegingen van militairen en autarkischen aard acht de Sovjetregering deze voltooiing zeer belangrijk. Al moge de verwezenlijking van deze taak nog zoo duur en moeilijk zijn, goed of slecht zij zal worden volbracht. De takken van het bedrijfsleven, welke rechtstreeks ten dienste van de bevolking staan, zullen echter weder niet worden ontwikkeld.

Het eenige middel voor een dergelijke in wezen onnatuurlijke ontwikkeling van de volkshuishouding is de verscherping van het dwangstelsel. De klemen van het vrije marktverkeer, waarvan de ontwikkeling sedert den zomer van 1932 weder wordt geduld, zal men onder de leus van logische planhuishouding met de wortels uitroeien.

De bevolking van Rusland ziet de aankondiging van het tweede vijfjarenplan, dat het buitenland wegens zijn opzet verbaasd doet staan, met den grootsten kommer tegemoet. Millioenen menschen zijn in de jaren 1932 en 1933 als offer van den hongersnood te gronde gegaan, en thans opnieuw vijf jaren van ontberingen, nood en honger. Het geluk en het leven van een generatie worden aan de verwezenlijking van grootsche plannen ten offer gebracht, waarvan de economische waarde ook voor de toekomst van het land niet steeds zonder meer vast staat. Juist de rentabiliteit van de „zware” industrie in het Oosten, welke het voornaamste punt van het tweede vijfjarenplan vormt, doet door de enorme afstanden tusschen de erts- en kolenvoorraden (2400 KM.) den grootsten twijfel ontstaan. Het land zal niet alleen voor de oprichting, doch ook bij de uitvoering van deze industrie de grootste offers moeten dragen.

De communistische planhuishouding is inderdaad een uitstekend middel, om politiek gemotiveerde projecten te verwezenlijken; zij is echter niet in staat in de behoeftebevreddiging van de bevolking te voorzien.

AANTEKENINGEN.

Enkele opmerkingen over het pacht- en hypotheekvraagstuk in den landbouw.

Zooals bekend, is het pachtvraagstuk in den Landbouw door de Crisispachtwet in zooverre opgelost, dat de pachten, die de boeren te betalen hebben, niet langer meer in een wanverhouding staan tot de opbrengsten van den grond. Ditzelfde kan echter niet gezegd worden van de hypotheekboeren; in vele gevallen drukt de te betalen rente onevenredig zwaar in verband met de inkomsten. Reeds vóór de catastrophale prijsdaling van landbouwproducten verkeerden de pachters in een betere positie dan de hypotheekboeren. De pacht is nl. in de periode van 1927 tot 1931 zeer aanzienlijk gedaald; de hypotheekrente daarentegen veel minder.

Het hypotheekvraagstuk is in zooverre gecompliceerd, dat verschillende boeren boven hun eerste hypotheek vaak nog credieten hebben opgenomen en zich zodoende overbelast hebben. Een dergelijke situatie, die zonder twijfel veel voorkomt, was ook

onder normale verhoudingen reeds ongezond en moest noodzakelijk ingeval van een aanzienlijke prijsdaling tot catastrophes leiden. Bij de beschouwing van het hypotheekvraagstuk moet echter niet van deze, maar van normale gevallen worden uitgegaan.

Normaal was, dat een hypotheekboer zijn land tot 50 of 60 pCt. van de waarde had belast. Dit percentage is thans tengevolge van de gedaalde grondprijzen tot 80 à 100 pCt. gestegen, m.a.w. zijn bezit is thans vaak geheel of bijna geheel met hypotheek belast.

Het valt dan ook niet te verwonderen, dat steeds weer opnieuw om bescherming van de hypotheekboeren wordt geroepen. De twee belangrijkste groepen van pacht- en hypotheekboeren worden nl. niet op de gelijke wijze behandeld; het principe, dat aan den landbouwsteun in het algemeen ten grondslag ligt, wordt hier niet toegepast.

Immers, de landbouwsteun is uniform: Zoowel de welgestelde als de arme landbouwer ontvangen *denzelfden prijs* voor hun producten; het is geen steun naar draagkracht, maar een steun aan het bedrijf in zijn geheel. M.a.w. de landbouwsteun draagt geen sociaal, maar een *economisch* karakter.

Hetzelfde principe geldt echter niet bij het pacht- en hypotheekvraagstuk. De Crisispachtwet had duidelijk een sociaal karakter; zij beschermde een bepaalde groep landbouwers in tegenstelling met een andere groep tegen de gevolgen van de catastrophale prijsdaling. De vraag rijst, of deze verschillende behandeling juist is.

In dit verband wijzen wij er op, dat men vaak een verkeerde voorstelling heeft van pacht en hypotheek. Men zegt nl., dat de pacht in een natuurlijke verhouding staat tot de opbrengst van den grond, en dat dit bij de hypotheekrente niet het geval is.⁴⁾ Indien men de zaak zoo stelt, heeft men volkomen gelijk. Maar het gaat hier niet in de eerste plaats om den rentestand van hypotheeken, maar om de in totaal te betalen hypotheekrente. En dit bedrag staat wel degelijk in verband met de opbrengst van den grond, zij het weliswaar in een niet zoo nauw verband als de pacht.

Dit moge uit het volgende blijken. De waarde van de opbrengsten van agrarische producten bepaalt niet alleen de hoogte van de pacht, maar ook voor het belangrijkste deel de waarde van den grond. Degene, die in tijden van betrekkelijk hooge graanprijzen enz. grond heeft gekocht, en deze met hypotheek heeft belast, moet bij gelijkblijvenden rentestand, een veel grooter bedrag aan rente betalen dan degene, die grond heeft gekocht, toen deze tengevolge van de geweldige prijsdaling van agrarische producten 30 tot 50 pCt. in waarde was gedaald.

Beschouwt men het pacht- en hypotheekvraagstuk dus van den economischen kant, dan is er geen reden om de pacht- en hypotheekboeren verschillend te behandelen. De zaak zou nog anders liggen, indien de hypotheekrente sterk was gedaald. Dan zou het te betalen bedrag voor de hypotheekboeren — bij hypotheeken op grond komt bijna geen aflossing voor — ook zijn verminderd. Dit is helaas niet het geval en ook de vooruitzichten voor een verlaging van de hypotheekrente zijn niet gunstig, ondanks de dalende rentestand voor overheidsleeningen, omdat het risico van de bestaande hypotheeken zoo groot is.

Wij willen hiermede geenszins een verdediging geven van een steun aan de hypotheekboeren. Dit vraagstuk is te gecompliceerd om hier te behandelen,

⁴⁾ Dat deze meening zelfs in hooge regeeringskringen heerscht, moge blijken uit de rede van Jhr. Mr. D. J. de Geer in de Tweede Kamer van 15 Nov. 1933 (Handelingen blz. 367), die o.a. hierover het volgende opmerkte: „Tusschen de pachtsom en de opbrengst van den grond bestaat een latente natuurlijke verhouding, die in het bestaande recht reeds tot uiting kwam in het remissierecht en die in de practijk zich doet gelden in de periodiek zich vernieuwende pachtsommen naar de opbrengst. Een dergelijke verhouding tusschen de hypotheekrente en de opbrengst van den grond bestaat niet.”

omdat het niet op zichzelf staat, maar in een veel grooter verband moet worden gezien. Indien de hypotheekboeren zouden worden geholpen, hebben de hypotheeknemers op huizen eveneens het recht op bescherming. Deze groep wordt in den laatsten tijd door het deflatieproces sterk gedupeerd, enerzijds door de dalende huren, anderzijds door de vaak nog stijgende lasten. Eveneens zouden andere debiteuren dan voor steun in aanmerking komen. Zoo ziet men, dat de Crisispachtwet tot consequenties heeft geleid, die niet te aanvaarden zijn.

De lasten van de hypotheekboeren zijn in den laatsten tijd niet onaanzienlijk verlicht door den vergrooten landbouwsteun. Immers, sedert het najaar van 1933 is de steunverlening een gesloten geheel geworden; er zijn bijna geen agrarische producten meer aan te wijzen, wier prijzen niet op de een of andere wijze kunstmatig zijn verhoogd. De verbeterde toestand, die deze bescherming heeft teweeggebracht, heeft o.a. reeds geleid tot een stijging van de grondprijzen.

Het hypotheekvraagstuk is echter wel min of meer van beteekenis, indien men het in verband brengt met den landbouwsteun. In het Voorloopig Verslag van het Landbouw-Crisisfonds wordt erop gewezen, dat de bewering, dat een groot of zelfs een zeer groot gedeelte van den landbouwsteun ten goede komt aan het grondkapitaal, tot nu toe door geen van de bestrijders van den landbouwsteun met cijfers is gestaafd.

Inderdaad, is dit nog niet geschied, maar het is voor een particulier ook een onbegonnen werk. Daarvoor zou men voor elk boerenbedrijf moeten beschikken, enerzijds over gegevens betreffende de grootte van den steun, hetgeen op zichzelf al een ingewikkelde berekening is in verband met het verschil tusschen binnen- en buitenlandsche prijzen, anderzijds over het bedrag der betaalde pachten en/of hypotheekrente.

Het zou van groot belang zijn, indien over dit onderdeel van de agrarische politiek eens wat meer licht werd verspreid. Daarom zou het o.i. alle aanbeveling verdienen, indien de regeering een dergelijk onderzoek, mede in verband met het nog steeds onopgeloste hypotheekvraagstuk, ter hand nam. Daar op het oogenblik vrijwel ieder agrarisch product, crisisproduct is, is het mogelijk een dergelijk onderzoek, hetzij van bovengenoemden, hetzij van meer uitgebreiden aard, door middel van de verschillende organisaties onder leiding van het Landbouw Crisis Bureau uit te voeren. v. d. V.

Koffie-statistiek over Maart 1934.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Maart de aanvoer geweest is als volgt:

	1934 bn.	1933 bn.	1932 bn.
in Europa	1.350.000	1.077.000	1.061.000
„ Ver. Staten van Amerika	1.341.000	1.042.000	1.043.000
Totaal ...	2.691.000	2.119.000	2.104.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste drie maanden van het jaar bedroegen 7.388.000 balen tegen 5.857.000 balen verleden jaar en 6.280.000 balen in 1932.

De Afleveringen in Maart waren:

	1934 bn.	1933 bn.	1932 bn.
in Europa	1.044.000	867.000	914.000
„ Ver. Staten van Amerika	1.296.000	1.115.000	1.106.000
Totaal ...	2.340.000	1.982.000	2.020.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste drie maanden van het jaar waren 6.812.000 balen tegen 5.473.000 balen verleden jaar en 6.142.000 balen in 1932.

Vanaf 1 Juli tot 31 Maart waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen 18.318.000 balen tegen 14.588.000 balen in 1932/33 en 17.488.000 balen in 1931/32, terwijl de Afleveringen bedroegen 17.695.000

balen tegen 16.014.000 balen in 1932/33 en 17.107.000 balen in 1931/32.

De zichtbare voorraad was op 1 April in Europa 2.684.000 balen tegen 2.378.000 balen op 1 Maart. In Amerika bedroeg hij 1.025.000 balen tegen 980.000 balen op 1 Maart. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 April 3.709.000 balen tegen 3.358.000 balen op 1 Maart. Hij bedroeg op 1 April 1933 — 3.119.000 balen en op 1 April 1932 4.192.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 April 8.113.000 balen tegen 7.585.000 balen op 1 Maart en 6.096.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan de cijfers van 1 April en 1 Maart nog niet bekend zijn, doch die op 1 April 1933 bedroegen 18.592.000 balen).

Rotterdam, 5 April 1934.

Raming van de met suikerbieten te beplanten oppervlakte in Europa.

F. O. Licht publiceert de ondervolgende raming van het met bieten te beplanten areaal in Europa:

	1934/35	1933/34	1932/33	1931/32
	H.A.	H.A.	H.A.	H.A.
Duitschland	330.000	280.197	219.992	318.079
Tsjecho-Slowakije ..	141.000	139.013	138.248	179.677
Oostenrijk	49.000	46.382	42.988	43.413
Hongarije	38.000	37.712	33.234	56.038
Frankrijk	260.000	246.500	244.680	222.540
België	56.000	53.007	55.000	50.952
Nederland	44.000	47.333	40.063	36.917
Denemarken	43.500	43.500	37.500	29.200
Zweden	50.000	50.514	40.585	35.076
Polen	110.000	99.160	114.899	138.239
Italië	85.000	79.000	75.000	106.700
Spanje	98.000	94.600	81.500	118.000
Gr. Britt. en Ierland	178.000	152.570	108.141	95.747
Andere landen	119.500	121.522	102.768	88.481
Europa z. Rusland	1.602.000	1.491.010	1.334.598	1.519.059
Rusland	1.176.000	1.210.000	1.536.000	1.376.000
Europa incl. Rusland	2.778.000	2.701.010	2.870.598	2.895.059

De vermeerdering bedraagt voor Europa zonder Rusland ca. 7½ pCt. en voor Europa met Rusland ca. 3 pCt. Van de landen, welke den aanplant vergrooten, staat Duitschland aan de spits met een 20 pCt. grooter geraamden aanplant. Hierdoor kan weer een exportsurplus ontstaan. Verdere uitbreidingen worden verwacht voor Polen (11 pCt.), Italië, Spanje, Groot-Brittannië, terwijl Ierland wil trachten den oogst bijna te verdrievoudigen om meer self-supporting te worden. Nederland wordt met ca. 8 pCt. minderen aanplant aangenomen, hetgeen daarmee verband houdt, dat de Regeeringssteun bepaald is voor een 10 pCt. kleineren bietoogst dan verleden jaar.

De Rotterdamsche haven in 1933.

Het jaarverslag over 1933 van de „Scheepvaart Vereeniging Zuid” begint met de opmerking, dat waarschijnlijk in geen tijdsgewricht in het verleden de goederenbeweging over onze haven zoo sterk be-

invloed is geweest door de zich in vrijwel alle landen steeds meer openbarende politiek van economisch verweer, dan in het afgelopen jaar het geval is geweest.

Dit in aanmerking nemende, is het in zeker opzicht des te opvallender, dat in totaalcijfers het goederenverkeer over onze haven, in vergelijking met 1932, over 1933 met bijna 9 pCt. is toegenomen, zooals uit onderstaanden staat moge blijken.

De beweging van de afzonderlijke posten is geheel verschillend geweest. De invoer van graan, zaden enz. is tengevolge van den Landbouwsteun weder afgenomen. Daarentegen is de invoer van erts sterk toegenomen en die van hout zelfs verdubbeld. Het verslag wijst er op, dat al moge de stijging van het totale goederenverkeer wellicht als symptoom eener kentering ten goede, gunstiger verwachtingen voor de toekomst wekken, de vrij ernstige teruggang in het uitgaand stukgoedverkeer, in vergelijking met het voorgaande jaar, daarover helaas weer onmiddellijk een schaduw werpt. Ook het totaal aspect is, ondanks de stijging met bijna 9 pCt. ten aanzien van 1932, in vergelijking met de catastrophale dalingen in het goederenverkeer in de jaren vóór 1932, slechts als een schuchteren keer ten goede te zien.

De cijfers van het afgelopen jaar, vergelijkende met die van het jaar 1929, d.w.z. het jaar, waarin de depressie zich in wezen nog niet liet gelden, wijzen voor het totaal goederenverkeer over onze haven nog een vermindering van circa 40.5 pCt. aan; voor masagoed en stukgoed is deze vermindering resp. bijna 45 pCt. en bijna 26 pCt.

Statistiek van de zichtbare suikervoorraden.

De Zichtbare Voorraden per 1 Maart zijn volgens (1. Czarnikow:

	1934	1933	1932
	tons	tons	tons
Duitschland	1.051.000	1.109.000	1.533.000
Tsjecho-Slowakije	375.000	485.000	672.000
Frankrijk	602.000	661.000	688.000
Nederland	337.000	272.000	269.000
België	167.000	180.000	170.000
Hongarije	107.000	90.000	89.000
Polen	332.000	403.000	390.000
U.K. Geimp. Suiker	505.000	422.000	191.000
„ Binnenl. „	148.000	103.000	12.000
Europa	3.624.000	3.725.000	4.014.000
Ver. Staten alle havens 3/3	320.000	294.000	364.000
Cubaansche havens 3/3 ..	347.000	717.000	1.020.000
Cuba Binnenl. 3 (geraamd)	775.000	1.370.000	1.360.000
Java	2.570.000	2.694.000	1.853.000
Totaal	7.636.000	8.900.000	8.611.000
waarvan geblokkeerd	1.665.000	3.257.000	1.944.000

INGEZONDEN STUKKEN.

DE BETEKENIS VAN IN- EN UITVOER BIJ DEVALUATIE.

De Heer Th. Ligthart schrijft ons:

Wij leven in zeer moeilijke tijden. Elke dag brengt ons nieuwe problemen, die om oplossing vragen en

Vergelijkend overzicht van het goederenverkeer, doorvoer inbegrepen, te Rotterdam bij in- en uitvoer ter zee over de jaren 1932 en 1933, uitgedrukt in cijfers van 1000 ton.

	Inkomend 1)		Uitgaand 1)		1932 Totaal inkom. en uitgaand	1933 Totaal inkom. en uitgaand	Percent. van het totaal 1932	Percent. van het totaal 1933	Perc. gewijze vermeerder. of verminder. '33 bij '32 vergelek.
	1932	1933	1932	1933					
Massagoed:									
Graan, zaden, enz.	4605	3934	213	136	4818	4070	23.33	18.09	— 15.53
Ertz	2092	2666	4	9	2096	2675	10.15	11.89	+ 27.62
Kolen	901	900	5387	6399	6288	7299	30.45	32.45	+ 16.08
Oliën	797	898	140	178	937	1076	4.54	4.78	+ 14.83
Hout	561	1223	12	16	573	1239	2.77	5.51	+ 116.23
Totaal massagoed	8956	9621	5756	6738	14712	16359	71.24	72.72	+ 11.19
Totaal stukgoed	3215	3778	2723	2358	5938	6136	28.76	27.28	+ 3.33
Algemeen totaal	12171	13399	8479	9096	20650	22495	100.—	100.—	+ 8.93

1) Deze cijfers zijn ontleend aan de maandstatistieken van den in-, uit- en doorvoer, samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

die ons als het ware dringen in de richting van gelegenheidspolitiek. Wij trachten voortdurend ons dreigende moeilijkheden te overwinnen en komen daarbij tot daden, die in normale tijden slechts aanleiding tot critiek en verontwaardiging zouden geven. Het ongeluk is, dat wij gewonnen aan dat op opportunistische wijze oplossen van de vragen van den dag en daardoor de groote ontwikkelingslijn in het maatschappelijk leven uit het oog verliezen en dat wij door de vele kleine problemen het ééne groote probleem niet scherp blijven zien. Het is daarom misschien wel nuttig hier eens de aloude vraag te stellen: waarom exporteeren wij? Wat is het doel van allen export?

Ik wil deze vraag niet beschouwen van het standpunt van den fabrikant. Deed ik dit wel, dan zou het antwoord luiden: winst maken, en het zou dien fabrikant koud laten of die winst gemaakt werd ten koste van het eigen land of ten koste van den vreemdeling. Als hij bijv. f 50.000 aan zijn uitvoer zou verdienen, terwijl om dien uitvoer te bereiken f 100.000 aan lasten op zijn landgenooten zou worden gelegd, zou hij toch tevreden zijn, vooral als die f 100.000 zoo werden verdeeld, dat hij de verarming bezwaarlijk bij zijn bureu zou kunnen constateeren.

Ik wil het probleem zien uit het oogpunt van de natie. Wel, dan is het duidelijk, dat export dienen moet om ons invoergoederen te verschaffen, om schulden te betalen of om kapitaal te exporteeren. Het eerste geval is het belangrijkste. Wij weten, dat Nederland niet leven kan op de basis, waarop wij ons hebben ingesteld, zonder invoer en die invoer moet betaald worden. Daarom is het noodig, dat wij goederen, die wij voordelig maken kunnen als betaling naar het buitenland exporteeren. Invoer is dus *primaire*! Bezie men het vraagstuk in Indië, dan wordt uitgevoerd om schulden te betalen, daar komt de invoer van goederen eerst op de tweede plaats, maar toch is het ook daar duidelijk, dat export alleen een onbestaanbaar iets zou zijn. Het gaat om de ruiling!

Ik ben me er ten volle van bewust, dat ik hier openstaande deuren intrap en het lijkt haast belachelijk deze grondwaarheden neer te schrijven. Het wordt echter noodig, nu men algemeen ziet, dat deze eenvoudige axioma's vergeten worden. Men tracht overal ter wereld te exporteeren. Het gaat niet meer om het voordelig ruilen, neen, men legt zich op den export toe alleen om den export zelf. Ik dreef in een artikelje over „Het heil van den export” daarmede de spot en gaf eenige voorbeelden van de dwaasheden, waartoe men komt, als men wel de boomen maar het bosch niet ziet. (Zie E.-S. B. van 4 April jl.).

Zakelijk uitgedrukt moet export winst laten, d.w.z. de ruiling moet voor de landen, die er aan deel nemen voordeelen geven. Neemt men echter maatregelen om te ruilen zonder te vragen of het voordeel geeft, dan loopt men gevaar zichzelf te verarmen en zou beter doen het ruilen na te laten.

Bovenstaande gedachten schrijf ik neer naar aanleiding van de artikelen van Dr. J. G. Stridiron over „Nieuwe feiten over devaluatiepolitiek en -export”. De schrijver vergeet m.i. de primaire vraag te behandelen of het tegenwoordig voordeel geeft om veel te exporteeren. De meeste producten brengen zoodra ze buiten de beschermde grenzen komen vrijwel niets meer op, het forceeren van den uitvoer beteekent dus in den regel aansturen op versnelde verarming. Wij worden herhaaldelijk gewezen op de opleving in Engeland. Ik vraag me echter af of het daar werkelijk beter gaat. Engeland heeft gedaan als een kruidenier, die zijn inkooprijzen omhoog zet en zijn verkoopprijzen verlaagt. Is dat een goede politiek? Ik doel hier niet alleen op de devaluatie, maar ook op de protectie die de invoer duur maakt en beperkt. In het devaluatie-vraagstuk, dat in dit tijdschrift reeds van verschillende kanten is bekeken wil ik me nu niet verdiepen, het staat echter voor mij vast, dat devaluatie een ondeugdelijk middel is om uit de huidige crisis

te komen. Ik wil er alleen op wijzen, dat de cijfers van Dr. Stridiron niet overtuigend zijn. Men zal me de vraag stellen: geef dan wel overtuigende cijfers. Ik moet dan erkennen, dat me dit niet mogelijk is, omdat de statistiek ons die cijfers niet verschaft. Men moet toch bewijzen, dat Engeland thans door protectie, en devaluatie heeft bereikt, dat er een einde is gekomen aan de verarming, en vooral dat de export voordeel geeft. Ik bedoel hier niet voordeel voor den fabrikant maar voor het land.

Zoolang bij de groote massa de meening heerscht, dat export altijd een voordeel, import altijd een nadeel is, zullen de Regeeringen in de funeste richting van grensafsluiting en exportbevordering quand même gestuwd worden, waardoor de verarming voortgang zal vinden. Ik vrees, dat wij zullen moeten wachten tot men de ontdekking doet, dat welvaart alleen te bereiken is door een gezond ruilverkeer, alvorens er hoop is, dat deze crisis voorbijgaat. Wij bewegen ons nog in de richting van de autarkie, dat beteekent dat de toestanden nog erger gaan worden. Niet alleen, zooals Dr. Stridiron meent in de goudlanden, maar in alle landen.

N a s c h r i f t. Het doet mij leed, dat, nu de heer Ligthart mij de eer bewijst tegen de door mij aangevoerde cijfers en grafieken in het krijt te treden, hij alle wapenrusting van cijfers en feiten achterwege laat en mij alleen bestookt met enkele alinea's mismoedig proza. En is dit proza van overtuigende kracht? Men oordeel:

„Engeland heeft gedaan als een kruidenier, die zijn inkooprijzen omhoog zet en zijn verkoopprijzen verlaagt. Is dat een goede politiek?”

Wij zouden geneigd zijn te vragen: Is dit een goede vergelijking? Want het is toch zonneklaar, dat de devaluatie van het Engelsche Pond voor het Engelsche bedrijfsleven slechts in zeer geringe mate kostprijsverhoogend heeft gewerkt en wat de opbrengsten betreft geen enkele verlagende, maar uitsluitend een verhoogende tendens heeft gehad.

Door mij is nimmer betoogd, dat devaluatie een middel is „om uit de huidige crisis te komen”, maar wel, dat het in het huidige tijdvak in Nederland een middel is om den, door devaluatie van vreemde munteenheden, voor Nederland *verscherp*ten invloed van de crisis weder te niet te doen.

„De meeste producten brengen, zoodra zij buiten de beschermde grenzen komen, vrijwel niets meer op. Het forceeren van den uitvoer beteekent dus in den regel aansturen op versnelde verarming”. Aldus de heer Ligthart.

Maar hij heeft nagelaten de vraag te onderzoeken, hoe het komt, dat speciaal de Nederlandsche en Nederl.-Indische export zooveel sterker teruggedaan zijn dan die der niet-goudlanden. En hierop is maar één antwoord mogelijk: omdat de rentabiliteit van den Nederlandschen export in veel sterker mate dan die der niet-goudlanden gedrukt wordt door de veel te hooge waarde der Nederlandsche valuta.

Men kan door alle mogelijke en onmogelijke middelen probeeren een verlaging van loonen, prijzen en kapitaalrente in een bepaald economisch milieu tot stand te brengen. Het is evenwel, welke offers, welke desorganisatie, welke wanhoopstemming men daar ook voor over heeft, toch altijd uitgesloten, dat men deze verlaging in hetzelfde tempo tot stand brengt als waarmede buitenlandse exporteurs hun prijzen hebben kunnen verlagen dank zij de devaluatie hunner munteenheid.

Laat men dan dit spel ad absurdum voortzetten. Laat men rustig de geheele Nederlandsche economische politiek vastknoopen aan den strijd voor de handhaving van den „gaven” gulden, er zal een oogenblik komen, waarop de geschiedenis over deze politiek oordeelt, zooals zij reeds geoordeeld heeft over de politiek onzer 18e eeuw.

Dr. J. G. STRIDIRON.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1/7 April 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1/7 April 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	33.846	318.501	317.079	2.080	19.009	8.589	337.510	325.668
Rogge	10.493	117.738	118.623	1.557	10.557	1.000	128.295	119.623
Boekweit	930	6.067	8.973	—	—	25	6.067	8.998
Mais	17.663	265.175	294.931	3.381	71.804	69.412	336.979	364.343
Gerst	15.685	90.513	84.844	5.673	14.974	9.730	105.487	94.574
Haver	294	40.465	56.316	—	650	1.248	41.115	57.564
Lijnzaad	9.404	67.037	85.263	13.247	95.927	120.880	162.964	206.143
Lijnkoek	893	31.968	18.815	—	—	—	31.968	18.815
Tarwemeel	357	4.448	6.750	36	649	2.638	5.097	9.388
Andere meelsoorten	552	15.451	13.025	16	1.656	2.573	17.107	15.598

Laatstbekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 3 April 1934 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank-disconto
Europa.				
Londen *)	£	12.10 ⁸	7.63 ⁷ / ₈	2
Berlijn *)	100 Mark	59.26	58.77	4
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.75 ¹ / ₂	3
Brussel *)	100 Belga	34.59	34.57	3 ¹ / ₂
Luxemburg	100 Franc	—	6.91 ¹ / ₂	—
Zürich *)	100 "	48.—	47.87	2
Praag	100 Kronen	—	6.16	3 ¹ / ₂
Weenen *)	100 Schilling	35.—	27.85	5
Boedapest	100 Pengö	43.51	43.—	4 ¹ / ₂
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.47 ¹ / ₂	6
Sofia	100 Leva	1.79 ⁷	1.80	7
Belgrado	100 Dinar	4.379	3.39	7
Istanbul	Turksch £	10.93	1.19	—
Athene	100 Drachme	3.23	1.40	7
Milaan	100 Lira	13.09	12.77	3
Madrid	100 Peseta	48.—	20.27 ¹ / ₂	6
Lissabon	Escudo	2.68 ¹ / ₂	0.069	5 ¹ / ₂
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	34.15	2 ¹ / ₂
Oslo *)	100 "	66.67	38.40	3 ¹ / ₂
Stockholm *)	100 "	66.67	39.40	2 ¹ / ₂
Reickjavick	100 IJsl. Kr.	66.67	34.50	—
Warschau	100 Zloty	27.91	28.—	5
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.75	6
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.—	5 ¹ / ₂ -6
Tallinn (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	43.—	5 ¹ / ₂
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 ¹ / ₂	3.34	4 ¹ / ₂
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.80	—
Danzig	100 Gulden	48.42	48.35	3
Amerika.				
New-York *)	\$	146.94 ¹ / ₂	1.48 ¹ / ₂	1 ¹ / ₂
Montreal	Canad. \$	2.4878	1.48 ¹ / ₂	—
Mexico	Mex. Dollar	1.24	0.41 ¹ / ₂	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568 ¹	0.37 ¹ / ₂	—
La Paz (Bolivia) ³⁾	Boliviano	0.9080	—	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 ²	0.13	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.15	—
Bogota (Columbia) ³⁾	Peso	2.42	1.02 ¹ / ₂	—
Quito (Ecuador)	Sucre	0.49 ⁸	—	—
Lima (Peru)	Sol	0.69 ⁷	0.35 ¹ / ₂	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	—	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.46 ¹ / ₂	—
Paramaribo	Gulden	1.—	1.00 ³²	—
San José (C. Rica)	Colon	—	1.48	—
Guatemala	Quetzal	2.48 ¹ / ₂	—	—
Willemstad (Curaç.)	Gulden	1.—	1.01 ¹ / ₂	—
Managua (Nicar.) ³⁾	Cordoba	2.48 ¹ / ₂	—	—
San Salvador ³⁾	Colon	1.2440	0.55	—
Azië.				
Calcutta	Rupee	0.91	0.57 ¹ / ₂	3 ¹ / ₂
Batavia	Gulden I.G.	100	1.00 ¹ / ₂	4 ¹ / ₂
Kobe	Yen	1.24	0.45	3.65
Hongkong	Dollar	—	0.58 ¹ / ₂	—
Shanghai	Dollar	—	0.52	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	0.89 ⁵ / ₈	—
Manilla	Phil. Peso	1.24	0.76	—
Teheran ⁴⁾ (Perzië)	Pahlavi	—	9.85	—
Bangkok	Baht	—	0.70 ¹ / ₂	—
Afrika.				
Kaapstad	£	12.10 ¹ / ₂	7.63 ⁷ / ₈	3 ¹ / ₂
Alexandrië	Egypt. £	12.42	7.83 ¹ / ₂	—
Australië.				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 ¹ / ₂	6.11 ¹ / ₂	—
Nieuw Zeeland	£	12.10 ¹ / ₂	6.13 ¹ / ₂	—

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. 3) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg. 4) Zichtkoers. 5) Munteenheid = Rial (= een Kran.)

STATISTIEKEN. OPEN MARKT.

	1934				1933	1932	1914
	7 Apr.	3/7 April	26/31 Mrt.	19/24 Mrt.	3/8 April	4/9 April	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	2-1/8	1 5/8-2 1/8	1 5/16-5/8	1 3/16-3/8	1 1/2-5/8	3/4-1 1/8	3 1/4-3 1/16
Prolong.	2	1 1/2-2 1/4	1-1 1/2	1	1	1	2 1/4-3 1/4
Londen Daggeld...	3/4-1	3/4-1	3/4-1	3/4-1	1/2-1	1 1/4-2 1/2	1 3/4-2
Partic. disc.	1 5/16-1	1 5/16-1	7/8-1	7/8-1 5/16	5/8-3/4	2 3/16-1 1/2	4 1/4-3 1/4
Berlijn Daggeld...	4 1/8-5 3/8	4 1/8-5 3/8	4 1/4-6 1/8	4 1/8-5 1/2	4 1/2-5 7/8	6-7 1/2	—
Maandgeld	4 1/2-5 3/4	4 1/2-5 3/4	4 1/4-5 3/4	4 1/4-5 3/4	4 1/2-5 1/4	6 1/2-7 1/2	—
Part. disc.	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	5 1/4-1 1/2	2 1/8-1 1/2
Warenw...	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	6-1/4	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	3	2 1/2-3 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3/8	1 1/2-3/8	1 1/2	1 1/2	1 1/2-2 1/4	2 1/4	—

1) Koers van 6 April en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia ¹⁾
3 April 1934	1.48 1/8	7.63 7/8	58.77	9.75 1/2	34.75	100 1/8
4 " 1934	1.47 1/8	7.66 1/2	58.78 1/2	9.76 1/2	34.59	100 1/2
5 " 1934	1.48	7.64	58.77 1/2	9.76 1/2	34.60	100 3/8
6 " 1934	1.47 3/4	7.61 3/4	58.72 1/2	9.75 1/2	34.59	100 5/8
7 " 1934	1.47 3/4	7.63 3/4	58.69	9.74 1/2	34.57	100 5/8
9 " 1934	1.47 11/16	7.64 3/4	58.59	9.74 3/8	34.58	100 5/8
Laagste d.w ¹⁾	1.47 1/4	7.60 1/2	58.50	9.74	34.50	100
Hoogste d.w ¹⁾	1.48 3/4	7.67	58.90	9.77	34.62 1/2	100 5/8
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan ²⁾	Madrid ²⁾
3 April 1934	47.87	—	6.16	1.48	12.77	20.27 1/2
4 " 1934	47.90	—	6.17	1.47 1/2	12.75 1/2	20.22 1/2
5 " 1934	47.92	—	6.16	1.47 1/2	12.75 1/2	20.20
6 " 1934	47.88	—	6.17	1.47 1/2	12.73	20.20
7 " 1934	47.85	—	6.17	1.47 1/2	—	—
9 " 1934	47.81	—	6.17	1.47 1/2	12.71 1/2	20.20
Laagste d.w ¹⁾	47.77 1/2	—	6.10	1.45	12.67 1/2	20.10
Hoogste d.w ¹⁾	47.95	28.—	6.20	1.53	12.80	20.40
Muntpariteit	48.12 1/2	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
3 April 1934	5,17 5/8	6,60 1/2	39,83	67,67 1/2
4 " 1934	5,16 1/2	6,59 1/2	39,73	67,58
5 " 1934	5,15 1/2	6,61 1/2	39,83	67,70
6 " 1934	5,16 1/2	6,60 1/2	39,77	67,73
7 " 1934	5,17 1/8	6,60	39,78	67,69
9 " 1934	5,17 1/2	6,60	39,70	67,74
10 April 1933	3,41 15/16	3,93 7/8	23,63	40,38
Muntpariteit ..	4,86	3,90 5/8	23,81 1/2	40 3/16

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE		ROGGE		MAIS		GERST		LIJNZAAD		(Loosduinen)						RUND-VLEESCH		VARKENS-VLEESCH	
	80 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 100 K.G.		74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 2000 K.G.		La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		BLOEM-KOOL	KASKOM-KOMMERS	SALADE		Gem.v. 3kg. per 100 KG. Rotterdam		per 100 KG. Rotterdam			
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—		
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—		
1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—		
1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	26,47	100,0	23,08	100,0	5,83	100,0	93,—	100,—		
1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	26,32	99,4	23,83	103,3	7,60	130,3	96,40	103,7		
1930	9,67 ⁵	56,3	6,22 ⁵	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	16,32	61,7	18,28	79,2	3,51	60,2	108,—	116,1		
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	18,49	69,9	16,89	73,2	4,33	74,3	88,—	94,6		
1932	5,22 ⁵	30,4	4,62 ⁵	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	16,71	63,1	11,87	51,4	3,57	61,2	61,—	65,6		
1933	5,01 ⁵	29,2	3,54	27,1	68,50	29,6	70,00	30,0	148,00	32,0	14,47	54,7	9,96	43,2	1,86	31,9	52,—	55,9		
Jan. 1932	5,05	29,4	5,07 ⁵	38,8	71,25	30,8	114,00	48,3	142,50	30,8	—	—	—	—	—	—	70,—	75,3		
Febr. "	5,30	30,8	5,07 ⁵	38,8	74,00	32,0	108,50	46,0	142,25	30,8	—	—	—	—	—	—	68,—	73,1		
Maart "	5,52 ⁵	32,1	5,80	44,4	86,75	37,5	118,00	50,0	143,25	31,0	—	—	—	—	—	—	67,—	72,0		
April "	5,65	32,7	6,22 ⁵	47,6	88,75	38,3	124,50	52,8	135,25	29,2	20,38	77,0	15,06	65,3	5,27	90,4	63,—	67,7		
Mei "	5,60	32,6	5,30	40,5	78,00	33,7	116,00	49,2	130,25	28,2	13,03	49,2	14,78	64,0	3,71	63,6	63,—	67,7		
Juni "	5,22 ⁵	30,4	4,15	31,7	80,75	34,9	105,75	44,8	128,75	27,8	—	—	5,76	25,0	1,73	29,7	67,—	72,0		
Juli "	4,90	28,5	4,—	30,6	78,75	34,0	100,25	42,5	129,75	28,1	—	—	—	—	—	—	64,—	68,8		
Aug. "	5,20	30,2	4,07 ⁵	31,2	77,50	33,5	98,25	41,6	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	62,—	66,7		
Sept. "	5,47 ⁵	31,8	4,20	32,1	78,50	33,9	88,50	37,5	150,75	32,6	—	—	—	—	—	—	55,—	59,1		
Oct. "	5,25	30,5	3,92 ⁵	30,0	74,50	32,2	79,50	33,7	138,25	29,9	—	—	—	—	—	—	51,—	54,8		
Nov. "	4,90	28,5	3,90	29,8	71,25	30,8	79,00	33,5	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	53,—	57,0		
Dec. "	4,72 ⁵	27,5	3,80	29,1	66,25	28,6	75,25	31,9	135,00	29,2	—	—	—	—	—	—	53,—	57,0		
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	50,50	54,3		
Febr. "	4,77 ⁵	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0		
Maart "	5,05	29,4	3,82 ⁵	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	—	—	—	—	—	—	46,50	50,0		
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	14,62	55,2	13,59	58,9	3,27	56,1	49,50	53,2		
Mei "	5,40	31,4	3,77 ⁵	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	14,32	54,1	10,74	46,5	1,51	25,9	52,25	56,2		
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	5,56	24,1	0,81	13,9	51,25	55,1		
Juli "	5,82 ⁵	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0		
Aug. "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	—	—	—	—	—	—	49,—	52,7		
Sept. "	4,95	28,8	3,47 ⁵	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	—	—	—	—	—	—	50,25	54,0		
Oct. "	4,40	25,6	3,—	22,9	60,25	26,0	63,50	27,0	141,25	30,5	—	—	—	—	—	—	56,25	60,5		
Nov. "	4,55	26,5	2,95	22,6	74,50	32,2	60,00	25,4	147,25	31,8	—	—	—	—	—	—	59,50	64,0		
Dec. "	4,57	26,6	3,30	25,3	73,50	31,7	59,25	25,1	154,50	33,4	—	—	—	—	—	—	60,75	65,3		
Jan. 1934	4,75	27,6	3,10	23,7	65,25	28,2	58,00	24,6	144,25	31,2	—	—	—	—	—	—	62,50	67,2		
Febr. "	3,40	19,8	2,77 ⁵	21,2	65,25	28,2	58,50	24,8	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7		
Maart "	3,25	18,9	2,72 ⁵	20,8	70,75	30,6	58,75	24,9	132,00	28,5	—	—	—	—	—	—	61,75	66,4		
3 April	3,20	18,6	2,70	20,7	71,00	30,7	57,50	24,3	132,00	28,5	—	—	—	—	—	—	64,—	68,8		
9 "	3,20	18,6	2,65	20,3	70,50	30,5	57,25	24,3	135,00	29,2	—	—	—	—	—	—	64,—	68,8		

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 4) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 5) De jaargemiddelden zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van het betreffende jaar.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN			
	STEENKOLEN		PETROLEUM		BENZINE		KATOEN			WOL			KOE-HUIDEN		KALK-SALPETER	
	Westfaalsche/Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		Mid. Contn. Crude 33 t/m 33,90 Bè s.g. per barrel		Gulf exp. 64/66 ⁵ \$cts. per U.S. gallon		Middling locoprijzen New-York per lb.	F. G. F. Sakellarides Liverpool	G. F. No. 1 Oomra Liverpool	WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.	WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.	KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.	KALK-SALPETER Gld. per 100 KG. netto			
1925	10,80	100,0	\$ 1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	29,50	100,0	34,70	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	28,46	82,0
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	40,43
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	9,50	32,2
Jan. 1932	8,25	76,3	0,71	42,3	5,25	35,3	6,65	28,6	5,09	17,4	3,38	36,2	16,50	30,0	9,00	30,5
Febr. "	8,25	76,3	0,71	42,3	4,92 ⁵	33,1	6,90	29,7	5,31	18,1	3,51	37,6	16,25	29,5	9,00	30,5
Maart "	8,35	77,3	0,71	42,3	4,62 ⁵	31,1	6,90	29,7	5,37	18,3	3,30	35,3	16,50	30,0	8,75	29,7
April "	8,65	80,1	0,86	51,2	4,34	29,2	6,25	26,9	5,08	17,4	3,08	33,0	16,50	30,0	9,00	30,5
Mei "	8,30	76,9	0,86	51,2	4,25	28,6	5,80	24,9	4,57	15,6	2,76	29,5	15,75	28,6	8,25	28,0
Juni "	8,25	76,3	0,86	51,2	4,25	28,6	5,25	22,6	4,44	15,2	2,55	27,3	15,25	27,7	7,75	26,3
Juli "	8,10	75,0	0,86	51,2	4,25	28,6	5,80	24,9	4,97	17,0	2,77	29,6	16,00	29,1	8,50	28,8
Aug. "	7,80	72,2	0,86	51,2	4,30	28,9	7,35	31,6	5,71	19,5	3,33	35,6	15,75	28,6	8,25	28,0
Sept. "	7,75	71,8	0,86	51,2	4,37 ⁵	29,4	7,75	33,3	6,37	21,8	3,64	38,9	16,75	30,5	8,75	29,7
Oct. "	7,65	70,8	0,86	51,2	4,45	29,9	6,50	28,0	5,68	19,4	3,16	33,8	15,75	28,6	8,50	28,8
Nov. "	7,40	68,5	0,86	51,2	4,60	31,0	6,15	26,5	5,16	17,6	3,—	32,1	15,25	27,7	8,25	28,0
Dec. "	7,25	67,1	0,74 ⁵													

(AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾)

	ZUIVEL EN EIEN								METALEN													
	BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering	BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.	KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 K.G.	EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.	KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton	TIN locoprijzen Londen per Eng. ton	IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlelb. per Eng. ton	GIETRIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen	ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton	GOUD cash Londen per ounce fine	ZILVER cash Londen per Standard Ounce										
	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	£	o/o	£	o/o	Sh.	o/o	sh.	o/o	sh.	o/o	sh.	o/o	pence	o/o
1925	2,31	100,0	56,-	100,0	9,18	100,0	62,1/6	100,0	36,8/6	100,0	261 17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,-	36 3/6	100,-	85/6	100,-	32 1/8	100,0
1926	1,98	85,7	43,15	77,1	8,15	88,8	58,1/-	93,5	31,1/6	85,3	290 17/16	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34 2/6	94,3	85/-	99,5	28 1/4	89,3
1927	2,03	87,9	43,30	77,3	7,96	86,7	55,14/-	89,7	24,4/-	66,4	290 4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28 10/-	78,8	85/-	99,5	26 3/4	81,1
1928	2,11	91,3	48,05	85,8	7,99	87,0	63,16/-	102,8	21,1/-	57,8	227 5/-	86,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25 5/6	69,9	85/-	99,5	26 1/8	81,1
1929	2,05	88,7	45,40	81,1	8,11	88,3	75,14/-	121,9	23,5/-	63,8	203 15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24 17/6	68,8	85/-	99,5	24 7/8	76,2
1930	1,66	71,9	38,45	68,7	6,72	73,2	54,13/-	88,0	18,1/6	49,6	142 5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16 17/6	46,6	85/-	99,5	27 1/8	55,4
1931	1,34	58,0	31,30	56,9	5,35	58,3	36,5/-	58,4	12,1/-	33,1	110,1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11 10/6	31,9	92/6	108,2	13 3/8	41,6
1932	0,94	40,7	22,70	40,5	4,14	45,1	22,17/-	36,8	8,12/-	23,6	97,2/-	37,1	42/-	57,5	37/6	55,2	9 16/-	27,1	118/-	138,0	12 7/8	40,6
1933	0,61	26,4	0,96	20,20	3,71	40,4	22,2/6	35,6	7,17/6	21,6	131,18/-	50,1	41/-	56,2	35/-	52,2	10,12/6	29,4	124 7/8	145,8	12 3/8	38,5
Jan. '32	1,16	50,2	25,75	46,0	4,71	51,3	27,14/6	44,7	10,14/-	29,4	98,18/-	37,8	41/6	56,8	42/-	62,7	10,6/6	28,5	120/3	140,7	13 7/8	43,2
Febr.	1,34	58,0	27,75	49,6	3,79	41,3	26,4/-	42,2	10,5/-	28,1	99,2/6	37,9	41/6	56,8	40/-	59,7	10,-	27,6	119/6	139,9	14	42,8
Mrt.	0,98	42,4	23,65	42,2	3,42 ^b	37,3	24,18/-	40,1	9,9/-	25,9	96,6/-	36,8	44/-	60,3	40/-	59,7	9,11/-	26,4	114/-	133,5	13 3/4	40,9
Apr.	0,99	42,9	19,60	35,0	2,77 ^b	30,2	23,8/-	37,7	8,16/6	24,2	84,15/6	32,4	45/-	61,6	37/6	56,0	9,2/-	25,2	110/3	129,0	13 1/8	39,3
Mei	0,82	35,5	19,65	35,1	2,88	31,4	21,6/-	34,3	8,-	22,0	89,13/6	34,2	44/-	60,3	37/6	56,0	9,9/-	26,1	112/9	132,0	12 3/8	38,5
Juni	1,11	48,1	24,25	43,3	3,08	33,5	20,12/6	33,2	7,5/-	19,9	84,9/-	32,3	44/-	60,3	37/6	56,0	8,13/-	23,9	113/6	132,7	12 3/8	39,3
Juli	0,96	41,6	19,55	34,9	3,12 ^b	34,0	19,2/6	30,8	7,3/6	19,7	90,17/6	34,7	42/6	58,2	37/-	55,2	8,6/6	23,0	116/6	135,7	12 3/8	38,5
Aug.	0,76	32,9	17,90	32,0	3,72	40,6	22,4/6	35,8	7,17/6	21,6	101,-	38,6	42/-	57,5	36/6	54,5	9,13/6	26,7	118/6	138,6	12 3/8	39,9
Sept.	0,84	36,4	19,70	35,2	4,64	50,5	25,8/-	40,9	9,10/6	26,1	109,9/6	41,8	42/-	57,5	35/-	52,2	11,2/-	30,7	118/9	138,8	13	40,5
Oct.	0,82	35,5	25,50	45,5	5,73	62,4	22,1/6	35,9	8,7/-	22,9	105,13/6	40,4	41/-	56,2	34/6	51,5	10,8/6	28,8	121/6	142,1	12 1/4	38,9
Nov.	0,81	35,1	26,50	47,3	6,65	72,4	21,9/-	35,4	8,4/6	22,6	104,7/6	39,9	40/-	54,8	34/6	51,5	10,8/-	28,7	125/9	147,2	12 3/8	39,3
Dec.	0,73	31,6	22,55	40,3	5,12 ^b	55,7	19,12/6	31,6	7,9/6	20,5	100,10/6	38,4	39/-	53,4	34/6	51,5	10,7/-	28,6	125/9	147,2	11 1/2	35,8
Jan. '33	0,73	31,6	0,89	21,75	3,88	4,27	46,7	19,17/-	7,8/-	20,3	100,1/6	38,1	40/6	55,5	34/6	51,5	9,19/-	27,5	122/8	143,5	11 1/8	36,4
Febr.	0,65	28,1	0,91	20,60	3,68	4,35	47,4	20,3/-	7,7/-	20,2	104,7/6	39,9	43/-	58,9	34/-	50,7	9,15/-	27,0	120/5	140,8	11 1/8	37,2
Mrt.	0,53	22,9	0,99	19,40	3,46	2,80	30,5	20,-/6	7,10/-	20,6	104,18/3	40,1	43/-	58,9	34/7	51,6	10,7/-	28,6	120/5	140,8	12 1/8	38,7
Apr.	0,54	23,4	1,-	18,55	3,31	2,07 ^b	22,6	20,11/6	7,12/6	20,9	109,17/-	42,0	43/-	58,9	35/6	53,0	10,8/6	28,8	120/1	140,4	12 3/8	39,9
Mei	0,52	22,5	1,-	21,80	38,9	2,49	27,1	23,6/6	7,6/-	22,9	128,17/6	49,2	41/6	56,8	36/6	54,5	10,13/-	29,4	123/6	144,4	13 1/4	41,2
Juni	0,52	22,5	1,-	23,50	42,0	2,50	27,2	25,7/-	9,4/-	25,3	151,10/-	57,9	42/-	57,5	37/-	55,2	11,2/6	32,1	122/3/4	143,0	13 1/4	41,2
Juli	0,55	23,8	1,-	18,50	33,0	2,60	28,3	25,16/-	9,2/-	25,0	148,1/6	56,5	41/6	56,8	35/-	52,2	12,1/-	33,3	123 10/16	144,9	12 3/8	38,7
Aug.	0,63	27,3	1,-	18,90	33,8	3,57 ^b	38,9	24,5/-	8,4/6	22,6	145,3/-	55,4	41/-	56,2	35/-	52,2	11,7/-	31,4	125/10	147,2	12	37,2
Sept.	0,66	28,6	0,95	18,40	32,9	3,91	42,6	22,16/6	7,16/-	21,4	140,17/6	53,8	39/6	54,1	34/6	51,5	10,18/6	30,2	130/11	153,1	11 1/8	37,4
Oct.	0,68	29,4	0,90	19,45	34,7	4,68	51,0	22,1/-	7,14/-	21,1	145,5/-	55,5	39/6	54,1	34/6	51,5	10,13/-	29,4	131/1	153,3	11 7/8	37,0
Nov.	0,65	28,1	0,90	20,80	37,1	5,80	63,2	20,6/6	7,13/6	21,1	150,9/6	57,5	40/-	54,8	34/6	51,5	9,19/6	27,6	128 5/8	150,1	12 1/4	38,1
Dec.	0,60	26,0	1,-	20,40	36,4	5,47 ^b	59,6	21,1/-	7,12/-	20,9	153,8/-	58,6	40/6	55,5	36/-	53,7	9,19/-	27,5	126 2/8	147,6	12 3/8	39,1
Jan. '34	0,50	21,6	1,-	20,40	36,4	5,05	55,0	21,7/-	7,7/-	20,2	148,3/-	56,8	39/6	54,1	36/-	53,7	9,12/-	26,5	129/6	151,5	12 3/4	39,7
Febr.	0,47	20,3	1,-	21,55	38,5	3,68	40,1	20,9/6	7,4/-	19,8	140,13/-	53,7	39/6	54,1	36/5	54,4	9,-/6	24,9	137/1	160,3	12 1/4	38,9
Mrt.	0,44	19,0	1,-	19,90	35,5	2,71	29,5	20,3/-	7,3/6	19,7	144,15/6	53,0	40/6	55,5	36/9	54,9	9,2/-	25,2	136/8	159,8	12 3/8	39,3
3 Apr.	0,43 ^b	18,6	1,-	2,75	30,0	20,8/-	32,9	20,8/-	7,5/-	19,9	149,9/6	57,1	41/6	56,8	36/9	54,9	9,7/6	25,9	135/2	158,1	12 3/8	39,3
9 "				2,75	30,0	21,-/6	33,9	21,-/6	7,3/6	19,7	152,-/6	58,0	41/6	56,8	36/9	54,9	9,7/6	25,9	134/4	157,1	12 3/8	39,1

6 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2 *) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van an. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 (aar. *) 7 April. *) 5 April.

(AN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	BOUWMATERIALEN								KOLONIALE PRODUCTEN										INDEXCIJFER	
	VURENHOUT basis 7 ¹ f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .	STEENEN		CACAO		COPRA		KOFFIE		RUBBER ¹⁾		SUIKER		THEE		Grondstoffen	Koloniale producten			
	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	f.	o/o	cts.	o/o	Sh.	o/o	f.	o/o	cts.	o/o	o/o	o/o		
1925	159,75	100	15,50	100,-	19,-	100,-	42/6	100,-	35,87 ^b	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,-	94,8	55,375	90,2	2/-	67,4	17,50	93,3	84,25	111,5	96,0	102,6
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	32,62 ^b	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12 ^b	102,0	82,75	97,9	87,5	109,1
1928	151,50	94,8	12,-	77,4	18,50	97,4	57/3	134,9	31,87 ^b	88,9	49,625	80,9	-10,75	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,6	97,4
1929	146,00	91,4	14,-	90,3	21,25	111,8	45/10	107,9	27,37 ^b	76,3	50,75	82,7	-10,25	28,8	13,-	69,3	69,25	82,0	81,9	85,5
1930	141,50	88,6	12,50	80,6	20,75	109,2	34/11	82,2	22,62 ^b	63,1	32	52,1	-15,875	16,5	9,60	51,2	60,75	71,8	68,0	84,3
1931	110,75	69,3	10,25	66,1	20,25	106,6	22/5	52,8	15,37 ^b	42,9	25	40,7	-3	8,4	8,-	42,7	42,50	50,3	46,8	46,6
1932	69,00	43,2																		

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	24 Mrt. 1934	31 Mrt. 1934	3/7 Apr. '34 Laagste	Hoogste	7 Apr. 1934
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 3/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	530	535	535	537	537
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ..	Pen. p. £	17 1/2	17 1/2	17 1/2	17 1/2	17 1/2
Buenos Aires	d. p. \$	27	26 7/8	26 3/4	27	26 13/16
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 3/32	1/6 3/32	1/6 1/16	1/6 1/8	1/6 3/32
Constantin ..	Piast. p. £	630	633	633	635	635
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/6	1/6 1/8	1/5 3/4	1/6 1/4	1/6 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 9/10	1/2 9/10	1/2 1/10	1/2 1/2	1/2 1/10
Lissabon	Escu. p. £	109 7/8	110	109 1/2	110 1/2	110
Mexico	\$ per £	18 1/4	18 1/4	17 3/4	19	18 1/4
Montevideo ..	d. per £	38 1/8	37 1/8	37 5/8	37 3/4	37 1/8
Montreal ..	\$ per £	5.10 1/4	5.12 1/4	5.13	5.19 1/2	5.16 1/2
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 1/8	4 1/8	4 3/10	4 3/10	4 3/10
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/4 1/2	1/4 1/2	1/3 7/8	1/4 1/2	1/4 3/10
Singapore ..	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 1/10	2/4 1/2	2/4 5/32
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	27	27 1/4	27	27 5/8	27 5/8

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Londen 1)	N.York 2)
3 April 1934..	20 46 1/8
4 " 1934..	19 7/8 45 7/8
5 " 1934..	20 46 1/8
6 " 1934..	20 46 1/8
7 " 1934..	19 15/16 46 1/2
9 " 1934..	19 15/16 46 1/2
10 April 1933..	17 5/8 27 5/8
27 Juli 1914..	24 1/10 59

GOUDPRIJS 3)

Londen	
3 April 1934....	135/2
4 " 1934....	134/3
5 " 1934....	134/8 1/2
6 " 1934....	135/1
7 " 1934....	134/7
9 " 1934....	134/4
10 April 1933....	120/11
27 Juli 1914....	84/10 1/2

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	29 Maart 1934	7 April 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	—	f 11.710.121,83
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Februari 1934 a. de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel. a. d. de hoofds. der grondbel. en d. gem. fondsb. alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	f 296.237,82	„ 974.612,42
Voorschotten aan Ned.-indië.....	„ 1.403.870,72	„ 1.403.870,72
Id. aan Suriname.....	„ 261.528.067,46	„ 267.474.513,74
Id. aan Curaçao.....	„ 11.381.948,06	„ 11.488.148,06
Kaavord. weg. credietverst. a/h. buitenl.	„ 4.743.246,98	„ 4.604.492,92
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	„ 105.451.164,94	„ 105.483.967,67
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	„ 32.646.120,75	„ 36.583.603,31
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeleeningen aan gemeenten (saldo)....	„ 10.826.409,33	„ 12.797.769,27
Verplichtingen.	„ 45.061.432,15	„ 45.073.432,15
Voorshot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt	f 8.391.983,61	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	„ 437.617.000,—	f 455.983.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	„ 35.190.000,—	„ 37.370.000,—
Zilverbons in omloop.....	„ 1.363.327,—	„ 1.360.652,—
Schuld op ultimo Februari 1934 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel. a. d. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede op. op die bel. en op de verm. bel.	„ —	„ —
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	„ 3.303.586,99	„ 6.346.636,32
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1)	„ 107.624.029,44	„ 112.338.785,27
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	„ —	„ —
Id. aan diverse instellingen 1)	„ 89.761.154,32	„ 92.372.475,20

1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	30 Maart 1934	6 April 1934
Saldo Javasche Bank.....	—	—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorshot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 261.528.000,—	f 267.475.000,—
Schatkistpromessen.....	„ 1.000.000,—	„ 1.000.000,—
Schatkistbiljetten.....	„ 10.040.000,—	„ 10.705.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	„ —	„ —
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	„ 3.657.000,—	„ 3.657.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	„ 1.504.000,—	„ 1.537.000,—
Voorshot van de Javasche Bank.....	„ 8.712.000,—	„ 10.860.000,—

SURINAAMSCH-INDISCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
10 Mrt. 1934..	726	1.063	509	577	2.460
3 " 1934..	726	1.104	478	579	2.435
24 Febr. 1934..	728	1.002	523	582	2.432
17 " 1934..	726	1.161	540	583	2.581
10 " 1934..	725	1.025	492	580	2.445
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 9 April 1934.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 22.871.523,83 Bijbnk. „ 270.942,73 Ag.sch. „ 4.756.100,81	f 27.898.567,37
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 1.154.475,—	„ 1.154.475,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	„ —
Beleeningen	Hfdbk. f 103.097.608,89 1) incl. vrsch. Bijbnk. „ 2.814.135,53 in rek.-crt. Ag.sch. „ 42.286.446,38 op onderp. f 148.198.190,80	„ 148.198.190,80 1)
Op Effecten	f 145.110.692,33 1)	„ 145.110.692,33 1)
Op Goederen en Spec.	f 3.087.498,47	„ 3.087.498,47
Voorschotten a. h. Rijk	Munt, Goud f 106.715.815,— Muntmat., Goud „ 679.690.245,96	„ 786.406.060,96
Munt, Zilver, enz.	f 24.355.757,82	„ 24.355.757,82
Muntmat., Zilver..	—	„ —
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfonds	—	„ 21.257.321,—
Gebouwen en Meub. der Bank	—	„ 5.000.000,—
Diverse rekeningen	—	„ 6.268.509,73
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	—	„ 18.331.195,17
		f 1.038.870.077,85

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	„ 3.749.272,82
Bijzondere reserve	„ 5.000.000,—
Pensioenfonds	„ 8.751.253,58
Bankbiljetten in omloop	„ 914.460.530,—
Bankassigtiën in omloop	„ 57.364,84
Rek.-Cour. { Het Rijk f 9.043.006,85 saldo's: { Anderen „ 72.867.773,85	„ 81.910.780,70
Diverse rekeningen	„ 4.940.875,91
	f 1.038.870.077,85

Beschikbaar metaalsaldo f 413.203.067,75
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.033.007.665,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland „ 6.567.252,47

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschkb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
9 April '34	106716	679.690	914.461	81.968	413.203	81
3 " '34	106715	679.690	933.436	85.894	404.127	79 1/2
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 1)
9 April 1934	27.899	—	148.198	1.154	6.269
3 " 1934	25.876	—	172.618	1.154	6.531
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschkb. metaal-saldo
7 Apr. '34 1)	145.510	—	194.190	27.790	56.718
31 Mrt. '34 1)	145.690	—	191.430	28.880	57.566
10 Mrt. 1934	115.981	33.824	194.720	26.903	61.156
3 " 1934	115.980	34.512	190.266	28.143	63.129
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
7 Apr. '34 1)	300	79.320	—	11.000	66
31 Mrt. '34 1)	270	76.420	—	12.240	66
10 Mrt. 1934	242	9.252	50.165	10.953	68
3 " 1934	358	9.060	47.897	11.711	69
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluftp. activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.